

Artà

PRENSA
TORNADA

VII. NÚM. 57 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - MARÇ 1991

El Dijous Sant, tan i tan arrelat dins la devoció del poble artanenc ens recodará el Miracle de l'Eucaristia. L'artística custòdia que vos posam de portada es guarda al Convent de Sant Antoni de Pàdua.

A la fotografia petit detall augmentadíssim respecte al seu tamany real de l'àngel de la custòdia. Pau i Amor a moments tan assenyalats, així com la renovació real de la festa de Pasqua. L'Artà renova la seva presència entre els estimats lectors fen una alegria mensual.

INSISTIENDO, QUE ES GERUNDIO

Maquetatge:
Serafi Guiscafè
Mª Àngels Piñeiro
Dibuix: ARPO
Fotografia:
Julio Infante
Miquel Mestre Ginard
Repartidor:
Joan Bujosa Tous
Correció:
Jaume Tugores, T.O.R.
Coordinació:
Joan Bujosa Tous
Mª Àngels Piñeiro
Redacció:
Serafi Guiscafè
Mª Àngels Piñeiro
Tomeu Femenies Sard
Joan Sard
Joan Sureda
Josep Cantó
Col·laboradors:
Antoni Ginard
Mª Dolors Bonnin
Dr. Miquel Mestre Genovard
Miquel Mestre Ginard
Miquel Morey
Josep Melià
Miquel Bota Totxo
Francisco Barbón
Pseudònims:
En Pinxo de Son Recuit
Es Santanyiner
Un de fora poble
Nuredduna
Gafese
CEFE
ARPO
Es Sant Pere
Administració:
R.S.N.
M.A.P.E.
Cobrança:
Alejandra Infante
Direcció Artà: Conjunta
C/ Cardenal Despuig, n° 8-10
Telf. 83 66 52 - 83 62 49
Publicitat: 83 66 52 - 83 62 49

ARTÀ: No se responsabiliza de los conceptos vertidos por sus colaboradores, ni se identifica necesariamente con ellos. La opinión de la Revista se expresa únicamente a través del artículo editorial.

Dipòsit Legal PM 203-1983
Impressió: Informacions Llevant
Tel. 55 03 28. MANACOR

Confesamos que al iniciar la confección del número que ahora tienes en la mano, lector amigo, ignorábamos cual iba a ser el meollo de este editorial.

Están próximas las elecciones y a pesar de acusaciones de partidismo hemos procurado siempre desde la línea editorial, tener toda la imparcialidad que el caso requiere, que va desde el ofrecimiento a todos los partidos de un igual número de páginas a evitar toda información sesgada o perjudicial.

Al leer la crónica del pasado pleno municipal no hemos podido evitar el que consideremos necesario insistir ante el Sr. Alcalde, ante el Pleno del Ayuntamiento con todo el vecindario por testigo en lo que proclamábamos en la pasada edición.

Porque la pregunta a que se refería por escrito, el portavoz del C.D.S. no era otra que el recabar noticias de la petición n° 2.969 que tuvo entrada en el Ayuntamiento con fecha nueve de Agosto del pasado año y que se refería a dedicar una calle o una Plaza al escultor Juan Ginard Ferrer (Sarasate) y a declararle hijo predilecto o ilustre de esta ilustre Villa.

Por lo visto Vd. no ha tenido tiempo de responder Sr. Alcalde. Por lo visto Vd. y su lamentable grupo quieren seguir siendo como el perro del hortelano.

Si una idea noble y justa no ha salido de sus mentes claras y privilegiadas, no existe. No: hay que hacerse el desentendido, responder con el silencio sabiendo que en caso de denegar la petición pueden hacerse impopulares.

Ha llegado la hora de decidirse. Afronten su responsabilidad. No crean que este asunto vaya a hacerles perder las elecciones. No peligra su poltrona.

Ahora bien, descubran ante el vecindario sus intenciones, si no consideran a Sarasate digno de tales honores háganlo saber con gallardía, como debe actuarse en la vida para satisfacción de uno mismo, que es la más alta lisonja de los bien nacidos.

No trate de añublar la clara posición que se hizo en Agosto y que le recordó el pasado editorial de nuestra última edición.

Sr. Alcalde; Sres. Regidores, dedicamos a Juan su plaza del Monument, le hacemos hijo predilecto o no.

Contesten sí o no.

No es tan difícil. Incluso desde la ocupación nobilísima por otra parte, gerente de la cooperativa, entre número y número, entre saco y saco, ha tenido tiempo de pensárselo más de una docena de veces.

Lo malo, lo triste, lo lamentable es que por haberlo propuesto la oposición Vd. no pueda dar rienda suelta a su opinión.

Porque nos negamos a creer que sea Vd. uno de esos que quieran velar, celar y esconder los méritos de nuestro más popular escultor como decíamos ayer. Un escultor con obra en millares de hogares y con monumentos en plazas públicas de Artà, Manacor y una «Verge de la Pau» sobre su «podium» de Na Burguesa. Conocido en media Europa y despreciado por parte del principal edil de Artà.

Porque si no es desprecio ignorar una petición que se apolilla con la documentación de su archivo municipal, desde el nueve de Agosto de 1990, ya me dirá que és, señor Alcalde.

Pompas Fúnebres Muntaner
Avda Ferrocarril, 33 - Tels. 563096 - 563934

ENTREVISTA A...

L'AUTOR DE L'ARGUMENT D'ARTÀ

-Som aquell DE FORA POBLE.
Ara tenc trista mania:
sebre qui m'aclariria
com es fa la parleria
en glosat, tasca prou noble.

-Bono, idò; vos començau,
quan vulgueu, a fer preguntes,
i així, ses gloses juntes,
damunt lo que demanau,
respondré, si no frissau;
però..., veig que ja n'apunes.

-¿Sou el famós «BUTLER»,
ANTONI GINARD CANTÓ,
el de l'ARGUMENT-CANÇÓ,
com si fos historiador,
segons diuen pel carrer?

-Això de «famós» és massa;
som un homo qualsevol.
Procur, en es meu redol,
fent gloses dir lo que passa.
Es glosar me ve de raça.
com jo, n'hi ha un estol.

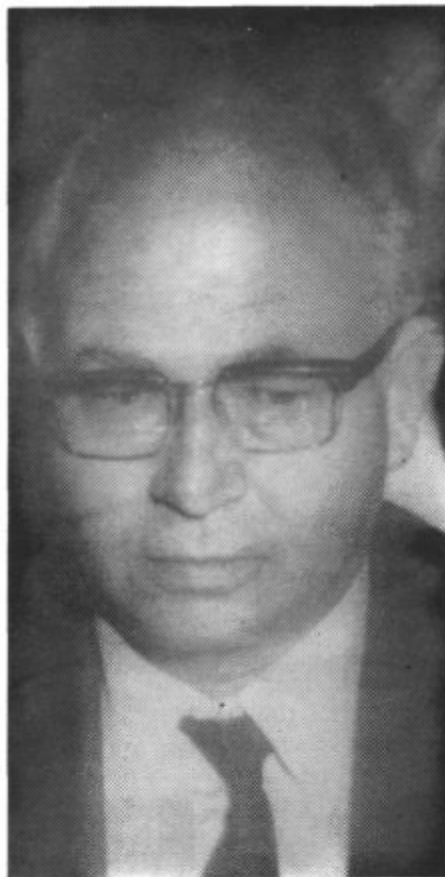
-¿Voleu-me dir, com amic,
què és això de l'ARGUMENT?
un glosadet convincent
deixarà el poble content,
com ja ho féreu més d'un pic.

-S'ARGUMENT és una cosa:
sa crònica de tot l'any;
aposta és que jo m'afany;
desiara faig sa glosa.
Lo més destacat s'hi posa;
deixar coses no és estrany.

-¿Quants d'anys fa que començà?
¿Quí tingué aquesta curolla?
¿Posà el cap tot-sol dins l'olla?
¿O tal volta era una colla
fent tot l'ARGUMENT D'ARTÀ?

-Devers el set-cents coranta,
En Tià de Sa Real,
de Manacor natural,
s'història d'Artà ja canta
a S'ARGUMENT ell el planta,
i encara se segueix igual.

-M'agraden les nostres coses.
Escolt els batecs del poble.
mai és, ni de molt, un moble.

L'ARGUMENT, amb estil noble,
¿Diu que hi ha espines i roses?,

-D'una espina, una rosa,
això és bastant diferent.
Glosadors per s'ARGUMENT
s'arribaren a fer nosa;
ningú esteia boca closa
quan arribava es moment.

-Digau-me, bon glosador,
si és que això ho puguem contar:
¿Còm sabeu engirgolar
tot quant ha passat a Artà,
i que surti tan rodó?

-S'ha de tenir un poc de vista
i anotar-ho ben arreu.

A un poble, com sabeu,
tothom te segueix sa pista.
Tu has de ser detallista.
Mentides, no n'hi poseu.

-¿Sabeu si, fora d'Artà,
hi ha una cosa semblant?
¿Que un glosador, cantant,
la història vagi cantant
de com un poble ho passà?

-Sols a Artà i a Capdepera
es fa i canten s'ARGUMENT.
Donen compte a la gent;
ses gloses van de filera;
res volem que quedi enrrera;
això és com un testament.

-¿Quin temps fa, no està gens dit,
que feis L'ARGUMENT d'Artà?
Vostre poble agrairà
que parreu llampant i clar,
i que resti ben escrit.

-L'any coranta-vuit va ser
quan jo me vaig estrenar.
Mon pare me va ajudar
en tot lo que va porer:
«procura espavilar-te,
i ja mai t'has de cansar».

-¿Per què no em deis, de passada,
d'on arranca l'afició?
¿Com vos féreu glosador?
Diuen que hi posau amor.
I pens que no és cosa errada.

-Mos ne «crusàvem» qualcuna,
quan jo era al.lotó.
Va ser un bon glosador;
ell, glosant, hagués fet fortuna.
Ja m'agradà de tot d'una
d'ell aprendré qualche lliçó.

-Els tests semblen a les olles,
segons refrany mallorquí.
¿Tendreu qualche fill tan fi,
que, no posant aigua al vi,
seguesqui vostres curolles?

-És sa pura veritat;
no heu dit cosa gens rara.
Tot orgullós de mun pare,
perquè d'ell en som agafat.

JONC
SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS
PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via, 2
Tel. 83 50 66
ARTA

BOUTIQUE
SEDUM
DISTINCIÓ UNISEX
NADONS
BOUTIQUE INFANTIL

Valls (Tarragona). Dia 27-1-91. Plaça Nova. Els nostres CAVALLETS just abans del cercaviles, al migdia.

Els acompanya en Pep Gil, triat com a substitut d'En Toni Ginard (a. Butler).

LOS «CAVALLETS» DE ARTÀ VIAJARON A VALLS (TARRAGONA)

Del 25 al 29 de enero

Sí, nuestra ya veterana -y siempre tan simpática- agrupación folklórica «LOS CAVALLETS» ha viajado en las fechas indicadas. Y llegaron hasta VALLS, pues desde allá habían cursado una invitación para que nuestro grupo artanense tuviese algunas exhibiciones del arte que representa. Y bailaron a sus anchas y con los aplausos reiterados de la multitud que les contempló. VALLS celebraba -aquel domingo, 27 enero- LA GRAN FESTA DE LA CALÇOTA-DA, coincidiendo con «LES FESTES DECENNAIS DE LA CANDELA». Es decir, estas fiestas de «La Candela» sólo son celebradas cada diez años.

Nuestros 15 «Cavallets» actuaron magníficamente, según todas las noticias. ¡Bravo, muchachos! Hicisteis quedar bien, una vez más, a nuestro pueblo.

Otros aspectos:

La noche del 25 al 26, viajaron en barco hacia Barcelona. Desde la Ciudad Condal, un autocar les llevó hasta Valls. Sábado y domingo; estancia y danzas en esa ciudad. El lunes, por la mañana, salida hacia le Santuario de Montserrat. Por la tarde, visita al Estadio Olímpico de Montjuic y algún otro lugar del resto de la ciudad de los Juegos Olímpicos 92. A las 23'30, travesía marítima Barcelona-Mallorca. A las 9'30 del día 29, llegada a Artà.

Algunos detalles más:

A la «embajada artística» de nuestros CAVALLETS se unieron otros grupos folklóricos de Mallorca. Fueron 110 los componentes de las distintas agrupaciones. Recordamos: «LAS AGUILAS» (Pollença), «ELS DIMONIS» (Santa Margarita), «BALLS I TONADES DE MALLORCA» (Son Roca), y «XEREMIES DE SA CALATRAVA» (También de Palma).

Miquel Llodrà, (a. Massot), cogió su furgoneta Ford Tránsit, cargó todo el material necesario para la actuación de las mencionadas agrupaciones, embarcó el vehículo, se llegó, claro, hasta Valls, y, según se nos asegura, prestó unos servicios muy valiosos a los grupos ya citados.

Nuestros 15 CAVALLETS también fueron acompañados por su Equipo Responsable: Fr. Antonio Roldán Bracolini, Superior del «Convent»; Antonio Ginard Cantó (a. Butler), Pep Gil (escogido como relevo de Antonio Ginard), Jaume Alzamora y Àngela Riera Ferrer, tan vinculados a la subsistencia de los «CAVALLETS». Para el reportaje-video, Mateo Morey, (a. Roig). Para otras importantes ayudas: Antonia Carrió de Lodrà, Margarita Genovard (a. Pulida), María Cámara de Morey, y dos hijas del matrimonio Morey-Cámara.

¡Enhorabuena a todos!

J.T.

COMUNITAT AUTÒNOMA

26 de febrer de 1991

El passat dia 18, el President de la Comunitat Autònoma, Gabriel Cañellas, acompanyat pel conseller d'Obres Públiques, Jeroni Saiz, va visitar les següents obres;

- El torrent de s'Illot a la ribera de Sant Llorenç.
- La depuradora d'Artà.
- La carretera Artà-Can Picafort.

També hi eren presents: el director general d'Obres Públiques, Gabriel Le Senne, i el cap del Servei Hidràulic, J.A. Fayas.

EL REPELENTE NIÑO VICENTE por ARPO

- Yo insumiso
- Pero si aún te falta tela para la mili
- Sí, pero para que no le coja desprevenido

VIURE SENSE NUCLEARS

«Viure sense Nuclears» és el nom de la campanya més ambiciosa empresa per la majoria dels grups del moviment ecologista i pacifista de l'Estat. Es tracta de fer arribar al Congrés de Diputats un projecte de llei, en el qual es demana la renúncia a la producció i importació d'electricitat d'origen nuclear a tot el territori de l'Estat Espanyol, i a la vegada exigeix al govern que elabori en el pla de sis mesos un pla de tancament i desmantellament de les nou centrals nuclears que actualment estan en funcionament. Així com les de Lemóniz I i II, Valdecaballeros I i II i Trillo II sotmeses actualment a moratòria.

La via que hem escollit perquè el Parlament debatesqui i es pronunciï sobre el desmantellament urgent de les centrals nuclears és la «Iniciativa Legislativa Popular» (I.L.P.), actualment l'únic mecanisme que tenim els ciutadans per exercir i gaudir d'una Democràcia directa i sense intermediaris.

La «Iniciativa Legislativa Popular» bàsicament consisteix en la possibilitat de que qualsevol ciutadà/na que presenti 500.000 firmes de persones amb dret a vot i comprovades per la junta electoral i recollides en un espai de sis mesos, pot presentar i defensar des de la tribuna del Congrés de Diputats el projecte de llei pel qual s'han arreplegades les signatures.

La Campanya no es vol limitar tan sols a la recollida de les firmes, ni en denunciar els perills que comporta tot el procés: ja des de l'extracció de l'urani, el seu transport, la preparació per convertir-lo en combustible adequat per a un reactor nuclear i la certesa de que no es descartable cap fuita radio-activa com va passar a Txernòbil, a més del gran perill per a futures generacions que suposa emmagatzemar per segles els seus residus.

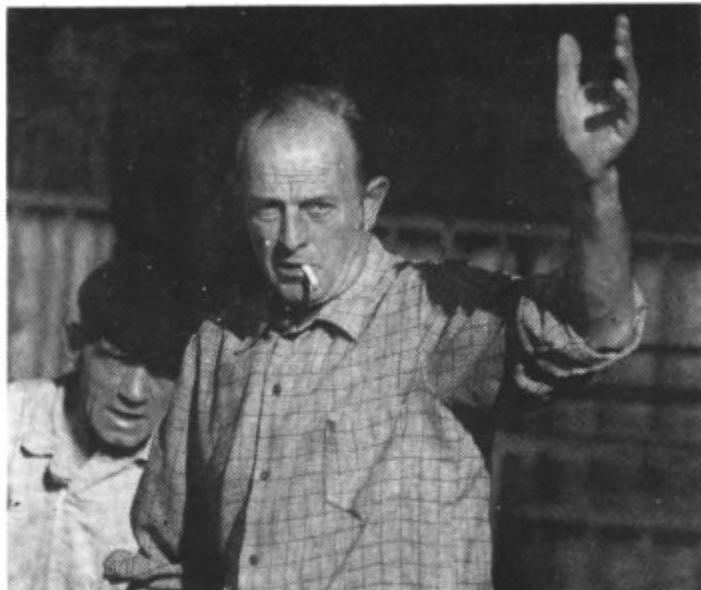
També es vol que sigui motiu de debat al sí de la societat posant de manifest el problema global d'energia. I així a més d'exposar que es urgent i possible abandonar l'energia nuclear, apuntem i proposam encaminar-nos cap a un model energètic alternatiu diversificat, estalviador i basat en els recursos renovables i les tecnologies dolces.

La Comissió Promotora, a Balears (el G.O.B. i la Campanya per la Desnuclearització de la Badia) més tota una sèrie de grups, associacions, sindicats i partits polítics, acordarem que malgrat la proximitat de Vandellòs, Ascó i Cofrentes, que en cas d'accident seríem dels primers en rebre les seves conseqüències. A més de recollir signatures volem enllaçar el problema energètic específic de les Illes amb les centrals tèrmiques, que ni prop fer-hi són inòcues: la crema de combustibles fòssils sòlids (carbó) Es Murterar, Alcúdia o líquids (fuel) Sant Joan de Déu, coll d'en Rabassa, produeixen emissions de diòxid de carboni, de diòxid de sofre, essent una de les principals causes de l'efecte hivernacle i de la pluja àcida.

Passant per el projecte de construcció d'un port carboner i una central a s'Estalella i l'ampliació d'Es Murterar. Realment aquestes noves tèrmiques són necessàries si el que volem és sostindre el model actual de creixement urbanístic a les Illes.

Un nou model energètic hem d'exigir, comencem per tancar les nuclears, per això és necessària la participació de cada un/a de nosaltres en la difusió de la Campanya, en la recollida de firmes i en l'estalvi energètic i aplicació en el nostre abast de fonts energètiques menys agressives.

La Comissió Promotora a les Illes
VIURE SENSE NUCLEARS

Tomeu Lliteres

TVE

El programa «Pobles» de la Televisión Regional tuvo como protagonista nuestra localidad, y en representación de ésta, tres artanenses ilustres y, casualmente, insignes colaboradores de nuestra tan particular revista. Ellos fueron: el erudito, Pere Ginard; nuestro glosador oficial, Toni Ginard y el polifacético Miquel Mestre Genovard.

No podrían haber escogido figuras más representativas de la cultura local, ni enfocado imágenes de mayor belleza, acompañadas de la voz en off del también artanense Gaspar Caballero, mostrándonos su profesionalidad y a la vez, profunda admiración hacia su ciudad natal.

Pese a todo ésto, el programa nos «supo a poco». Tal vez debido a que las amables explicaciones de nuestros colegas, interrumpidas casi incesantemente, nos habrían resultado más interesantes y facultativas que la charla propagandística sobre el fuet catalán.

ÚLTIMA HORA

Tomeu Lliteras también fue entrevistado últimamente por el equipo encargado de realizar la sección «Races Autóctones Mallorquines» del Diario Ultima Hora. El fascículo dedicado a la Vaca Mallorquina, incluyó esta entrevista a Tomeu como Vicepresidente del PRAM. En ésta es destacable la mención a nuestra localidad en cuanto a que en «Sa Devesa», propiedad del artista Miquel Barceló, están intentando la diversificación de la sagre de la raza mallorquina a través de una línea genética diferente. Labor interesantísima. Esperamos que la consigan con éxito.

OBJECCIÓN DE CONCIENCIA

Al día siguiente de finalizar la guerra, y consecuentemente la desocupación de Kuwait por las tropas iraquíes, motivo que como Vds. saben desencadenó el desafortunado conflicto del Golfo Pérsico, se celebró una Mesa Redonda y Coloquio sobre y en pro a la Objeción de Conciencia.

Los invitados a este acto fueron los siguientes señores:

Xesc Riudaver.- Asociación de Objetores de Conciencia.

Pep Suárez.- Justicia y Paz

Pepe Ballester.- Grupo Cristiano de Derechos Humanos.

D. Morales y J. Canyelles.- Grupo por la Paz y el Desarme.

El acto, nada más lejos de multitudinario, fue patrocinado por nuestro Ayuntamiento, prometiendo que no sería el último de este tipo. Eso sí, anunciado con mayor antelación y empleando a fondo su particular medio informativo local, a fin de que para la próxima la participación pueda estar a la altura de tan ilustres representantes.

RAICES ARTANENSES TRASPLANTADAS A FRANCIA

Y las raíces, pese al trasplante, no se troncharon. Ni se marchitaron. Resurgieron lozanas y bonitas. Si no, que lo diga la preciosa niña que ilustra este informe.

Se llama ALINE PERPIÑA. Nació en LE SAPPEY (Francia). Fue el 9 de diciembre de 1990.

Sus padres: Héber y Ana Mari. Por cierto ANA MARI no procede de Valladolid, ni de ninguna otra región castellana, donde «encajan» maravillosamente bien nombres como el citado. ANA MARI, quede muy claro, es la madre de la encantadora niña ALINE. Y es hija -nacida en Artà- de la señora Ana Fuster a) Eloi. Es por ello que hablábamos de «raíces artanenses trasplantadas a Francia». ¿Verdad que resultó harto bien la operación?. Así, pues, nuestra ferviente enhorabuena a los padres, abuelos, tíos, etc. Y especialmente a los «ELOI» de nuestra villa.

**ANUNCIESE LLAMANDO
AL TEL. 83 62 49**

**SUSCRIBANSE,
LLAMANDO AL TEL. 83 62 49**

VINT-I-CINC ANYS D'ESTIMAR-SE!

Mirau la cara xalesta que posen! Riuen i somriuen. N'Apollònia. En Julià, el seu fill -també Julià- i, fins i tot el Superior dels Franciscans de la T.O.R., P. Antoni Roldán Brancolini.

Quan es va fer la fotografia que ara mostrem, el P. Roldán i dos franciscans més acabaven de concelebrar una Eucaristia de lo més solemne. Era la que havien encarregat els esposos JULIA SANSALONI ESTEVA I APOLLONIA ANDREU ADROVER.

Havien decidit commemorar, amb estil cristià (sense deixar l'aspecte humà, com veureu) el fet importantíssim de que ja feia 25 anys que s'havien administrat el Sagrament de l'Amor (bono, diguem el Sagrament del Matrimoni), i, com que els havia anat tan i tan bé, varen decidir: en primer lloc, anirem a Missa al Convent, i donarem les gràcies que pertoca. Després, els familiars i amics, farem un sopar a les «Josefines», on no restarà mal parada la nostra bossa.

Ara, el cronista pot afegir:

La Concelebració Eucarística fou de pinyol vermell. El presbiteri de l'església de Sant Antoni de Pàdua feia mirera. Les enramelladores hi havien demostrat molt de gust. Endemés, el sermó del P. Roldán va sortir ben rodó.

Acabada la funció religiosa, el sopar al lloc esmentat. Vaja quin sopar! Tirava d'esquena. A més a més, quan tothom es dedicava agradósament a la menjua, un frare del Convent li amollà un glosat, per allò de fer el cas que es mereixen els «jovençans». Aquest cronista va prendre nota d'una partida de mots, d'estil casolà. Vegeu-ne una mostra, i només petita mostra:

1)La vostra fe, que és cristiana,
abans vos dugué a l'Altar;
anàreu a recordar
el Sagrament d'estimar
talment l'Església ho demana.
2)I és que té son bell motiu
tant de goig com passetjau;
vint-i-cinc anys que el guardau,
dins clima d'amor i pau.
Tot embaumà vostre niu.

3)Posau, amb santa elegància,
dins el cofre dels records,
els abundosos tresors
-un fill, dels més bons i forts-,
i tot ho veureu ganància.

Bono, tot això passava el capvespre del dia 20 de gener d'enquany. La més completa enhorabona, Apollònia i Julià! I que arribeu a les NOCES D'OR!

ELS NOSTRES MORTS

Joan Lliteres Llabrés

El Totpoderós escollí la data del passat 20 de Febrer per emportar-se, definitivament, a l'amo En Joan Lliteres Llabrés, de Sa Canova, als 96 anys d'edat.

Poques persones hi ha que arribin al carrerany de les nou dècades i mitja llargues. L'amo En Joan nasqué, visqué i morí pagès. Xapat a l'antiga, no poria consentir ni comprendre la decadència de foravila, ja que, al cap i a fi, tothom menja del camp.

Va ser un home fort d'esperit i feel complidor de totes i cadascunes de les obligacions pròpies que conformen a un amo de possessió, essent diligent i actiu, a la vegada que acabava la son abans que el sol es despertàs.

Era viuudo de Catalina Sard Cusach, Tèrres, del qual matrimoni naixeren na Margalida, feliçment casada amb En Sebastià Esteve, Tianova, exoficial administratiu del nostre Ajuntament, i En Joan, etern desentranyellador dels quens i quenes del Jutjat de Pau D'Artà, fermat per a sempre amb Na Margalida Bernat, Xareta.

Que Déu l'hagi acollit a la Gran Casa.

L'Artà, en nom dels seus lectors, enlaira una pregària al cel al temps que condola a tota la família del finat. A.C.S.

Bàrbara Sureda

Als 98 anys i 108 dies d'estada a la terra, madona Bàrbara Sureda Gomila, Peixa, dia 27 de febrer tocava a les baules del cel demanant a Déu el lloc que per promesa divina li correspon d'habitar a la Morada dels Justs.

Madona Bàrbara fou un exemple gegantí de fidelitat. Tota la seva assaonada vida la dedicà a la noble família Solivelles-Blanes. Va néixer al carrer de Sant Francesc el dia II de Novembre de 1892, essent filla de l'amo En Joan Sureda Massanet, peix, i de madona Margarida Gomila Cursach, nadiva de la ciutat de les perles.

Veieu-la a la foto fent llatra de 7 cames i portant per sobre la testa un volant de punt, airosa penyora de la nostra avior, al qual la madona Bàrbara retia honors de corona real.

L'Artà condola a la seva germana Margalida, viuda de mestre Pau Ros, així com a la resta de nebots, de manera especial als nostres contigus Joan i Bartomeu Sureda Vives.

Jacinto Mayol

D. Jacinto Mayol Bisbal executà la tasca de guarda forestal durant llargs anys d'una manera impecable. Fou honrat i respectat per tots els que el conegueren al llarg de tota la seva plàcida existència.

El dia 10 de Febrer del present any, a l'edat de 78 anys, ens deixà malhauradament. Amb tota seguretat, si és que hi ha un Déu aquest el tindrà a la Glòria.

Des de l'Artà donam el nostre més dolgut pèsam als seus fills Maria i Antoni, fills polítics Joan Ladària i Cecília Nieto, als seus estimats vuit nets i a la resta de familiars i amics, als quals ens hi afegim.

Miquel Caldentey

Dia 6 de Febrer del present any, a la Clínica de Son Dureta, expirà aquest artanenc, de poques emperò encertades paraules, a resultat d'un tràgic accident a l'avinguda Costa i

Llobera, a la qual ja podem anomenar sens dubtes, terrible punt negre pel trànsit, rodat o peatonal, de la nostra localitat.

La seva mort va ser tan accidental com inesperada, i el buit que deixà als de casa seva, tan sols el record de la seva bondadosa persona, el podrà ocupar.

Expressam la nostra aflicció a la seva dona Maria Lliteres, als seus fills Miquel i Isabel, als seus fills polítics, nets, i demés familiars.

Què el Cel sigui testimoni d'aquestes paraules!

Joana M. Caldentey

D. Joana M. Caldentey Andreu, «Garbeta», dos dies després que el seu cosí Miquel, decidí prendre el seu mateix camí cap a una nova i desconeguda, emperò promesa, vida eterna. Als seus 84 anys, fou víctima d'una malaltia pròpia de les persones majors, que l'anà consumint dia a dia, poc a poc.

Gaudí d'una plàcida existència al costat del seu estimat espòs Miquel Sansó, «Janeça» del qual enviudà ja fa uns quants anys, deixant un gran buit de soledat i desconsort. Marit i dona, foren dues persones dignes d'admiració per la gran bondat i generositat dels seus cors. Les seves úniques preocupacions, foren el benestar del seu únic fill Jaume i les malalties que a un i a l'altra a la fi de la seva vida, els afligí.

Què Déu els tenguí a la Glòria! Donam el nostre més sentit pèsam al seu fill, germanes, cunyats, nebots i amics.

Pere Tous

D. Pere Tous Lliteres, «Canals» ens deixà el 16 de febrer del present any. Al llarg de la seva existència desenvolupà, admirablement, diverses tasques que a continuació esmentarem. Va ser mestre de picapedrer, d'aquests de feina fina i esmerada. Corresponsal del Banc Central a Artà i regent del negoci de les teles, actualment en cap del seu fill Andreu, que mai no ha tengut rival.

Als seus fills Catalina i Andreu, gendre, nét, familiars i amics corals volem mostrar el nostre més afligit pèsam. Què repòsi en pau!

QUATRE ESQUITXOS SOBRE LA NOSTRA LLENGUA

Vull pensar i creure que, després d'haver llegit l'article del P. Miquel Colom, T.O.R. (mes passat), encara vos ne llepau els dits. Hauréu comprovat que empra un estil prou diferent dels altres dos autors que hem duit a aquest raconet.

La senzillera introducció d'avui només vol advertir:

a) El treball del susdit P. Colom fou escrit i publicat durant l'any 1.978. El detall s'ha de remarcar.

b) Si Déu ho vol, seguirem una partida de mesos amb el mateix tema i el mateix autor.

c) Tinc com a cosa segura que els pocs lectors que pugui tenir aquesta secció, valoraran la claretat d'idees i la mestria d'un home que té l'edat d'aquest segle, que sap allçonar, protestar i convèncer amb raonaments bells, al cap i a la ploma.

d) El ja venerable franciscà de la T.O.R. no protesta sense to ni so. Sap lo que es diu. I no és un CONTESTATARI de xap modern. Es sap acomodar -i s'acomoda- com ningú. Ara bé, a l'hora de parlar o d'escriure, maneja la sentència romana: «Fortiter in re, suaviter in modo». Sap endolcir la píndola. Té moltes a l'hora de servir-la, però també quan l'ha de prendre.

e) Que ningú, per tant, resti escandalitzat llegint els criteris del P. Colom, magnífic literat, finíssim poeta, frare, prevere i feel servidor de l'Església (des de càrrecs importants).

Fins prest, si Déu ho vol.

Un de fora poble

IX ENMALLORQUÍ

No volem ni dubtar de la bona fe de monsenyor Lefevre. Però si en una cosa creim que no té raó és en la seva tossuderia sobre la missa en llatí per als feels. Seria més raonable que es queixàs que l'Església hagi hagut d'esperar segles per a introduir una reforma tan lògica i tan necessària com la de dir-se la missa en la llengua del poble, en la llengua que el poble parla. ¿Voleu res més poc racional que per a convidar els feels a pregar, el prevere es giràs cap a ells i els hagués de dir en llatí: *Orate, fratres?* ¿I que per encoratjar a fer oració amb ell, pronunciàs *Oremus*, seguit d'altres paraules enigmàtiques, i no *Preguem*, continuant la pregària amb paraules entenedores per tothom? ¿I que, acabada la missa, per a donar l'adéu a l'assemblea, hagués d'amollar allò de *Ite, missa est?*

Hauria estat natural que, quan el Concili Tridentí (reunit de 1545 a 1563) es decidí a reformar el missal, hagués volgut també modificar-lo amb la implantació de l'ús de les llengües vernacles, com ho ha decretat el Vaticà II, ja que no feia només dos dies que el poble no entenia ni parlava el llatí, sinó cinc o sis segles. Els protestants tengueren una visió més clara que els catòlics sobre aquest problema, introduint, per als seus servicis litúrgics, l'ús de l'alemany, de l'anglès o de la llengua que fos la del país per on s'anàs propagant la Reforma.

No estranyeu, doncs, que en la *Fulleta* anterior diguéssim, amb certa duresa, que l'Església havia dormit. Però més que a son, ens hauríem de referir a mentalitat. Sembla que en aquell temps es volia que la missa fos misteriosa no solament en quant al contingut, sinó fins i tot en l'expressió mateixa del Misteri.

Anys abans del Vaticà II ja s'havia anat estenent l'ús del missalet, cosa que suplia en part la deficiència de comprensió de llatí. Però, només en part, perquè ni tots podien o volien comprar el missalet, ni tots

P. Miquel Colom Mateu, T.O.R.

el volien o sabien llegir, ni tots, per manca de llum a les esglésies, l'haurien pogut llegir. Fou una sort que no es continuàs predicant en llatí, sinó en mallorquí llevat de la capital de l'Illa i d'Inca on, perquè ens ha agradat sempre parèixer més fins, es predicava en castellà.

Podrien pensar-se, els qui llegiren l'escrit de la darrera *Fulleta*, que tothom que no sabia llatí, frares, monges o seglars, no feien més que perdre el temps oint Missa, llegint el Breviari o el petit Ofici de la Verge Maria, abans de l'actual reforma. No, no volfem arribar a una conclusió tan extrema.

En quant a aquest punt solem recórrer a comparacions. Així com un malalt, perquè el remei que li recepta el metge li faci efecte, no necessita saber la composició química del medicament, per exemple, que l'aspirina, a més de l'excipient, té 0'500 g. d'àcid acetilsalicílic, sinó que li basta que li llevi el mal de cella; així també als qui oïen Missa en llatí o recitaven el Breviari i altres oracions en dita llengua, els era suficient que estiguessin convinguts que allò eren unes excel·lents maneres ordenades per l'Església de lloar, honrar i glorificar Déu, Crist, la Verge Maria o els Sants.

Al Papa li agrada, en les grans solemnitats, com en la de la darrera Pasqua, adreçar uns mots de salutació en la llengua respectiva dels diferents grups de pelegrins que l'escolten en la plaça de Sant Pere de Roma. Evidentment, Pau VI no coneix el txecoslovac, el xinès, el japonès o altres llengües tan estranyes com aquestes. Li basta saber que aquelles poques paraules contenen una salutació, fiant-se del natiu qui les ha escrites i li ha ensenyat a pronunciar-les. I efectivament, les paraules aconseguen el fi desitjat, com ho demostren els grups al·ludits amb els seus entusiàstics aplaudiments.

Tot això és ver. ¿No trobau, emperò, que en els nostres actes de culte, en la nostra oració, individual o comunitària, és molt més adient i més profitós que entenguem bé allò que li deim a Déu, a Crist, a la Verge Maria o als Sants? ¿I en quina parla ho sabrem fer més íntimament, més cordialment que en aquella que aprenguérem a confegir imitant els moviments dels llavis i de la llengua de la nostra mare?

Les comparacions no expressen mai tota la realitat. Certament seria bo que el malalt tengués alguns coneixements de química per a saber què és allò que li fa ingerir el metge per a la curació. Però molt més necessari és, per al qui té fe, no ignorar què és que li diu a Déu en les llaors o peticions i això en la mesura en què, des del punt de vista evangèlic, el nostre, les coses de l'ànima són molt superiors a les del cos.

Fra Miquel Colom Mateu, T.O.R.

(Continuarà aquest tema)

GLOSES: HOMENATGE A P. MATEMALES

1.-Avui rendim homenatge recordant les teves gales. Eres, «Pedro» Matemales, dins Artà un personatge; dinàmic, ple de coratge; prest eixamplares ses ales.

2.-No't pogueres «despedir» del teu poble estimat. Sempre seràs recordat. gafares altre camí; cap a dalt vares partir. Déu ja t'havia cridat.

3.-Vares «se» un home d'empresa; molt valent i fora por. Eres un amic tan bo! De res tenies peresa. Eres hàbil i, amb franquesa, demostraves lo bon cor.

4.-En tot eres un artista; no «domés» en pastisser. sa campanya vares fer d'un alegre «deportista». Seria llarga sa llista, si digués tot lo que sé.

5.-Del «CLUB ARTÀ» el President, o bé dins Sa Directiva, eres persona activa; demostrares ser valent; sempre te veien content adins sa part esportiva.

Instantània inèdita del nostre benvolgut amic Pere. Un home que va fer del treball i l'ajut als altres, la seva bandera. Foto; Arià.

6.-En es CLUB RECREATIU i D'«AJEDREZ» no faltares; vares ser tu que el fundares. L'estimaves amb motiu. Ni tampoc de lo festiu en res mai te decantares.

7.-Eres home ideal,

que sempre estaves d'humor. cantaves a S'ORFEÓ; en tot eres puntual. I també p'es «Carnaval» cridaves s'atenció.

8.-Polifacètics com tu no se'n passetjaven gaire; sempre, de qualsevol caire, a tothom sabies dur. Eres un home madur, que mai vares fer un desaire.

9.-Record aquelles vetlades a dins es nostre «Salón»; lo més divertit del món, per tu tan ben preparades. Ara s'hauran acabades, perquè sense tu no hi són.

10.-«PEDRO»: tu te'n has anat.

Tot es poble va dur dol. Pe's cafè i es futbol de tothom ets enyorat. Per Déu vares ser cridat, i tu prengueres es vol.

11.-Noltros, en aquests moments, alçam una oració perquè Déu Nostre Senyor consoli els teus parents i a tots vos tengui presents i calmi nostra tristor.

Els joves futbolistes del seu temps com a President del C.D. Artà, l'honraren de bon gust el dia de tan especial homenatge

Del seu bon amic,
ANTONI GINARD CANTÓ, a)Buler

ORACIÓ FÚNEBRE EN HOMENATGE A EN PERE MATEMALES 17 de febrer de 1991

Estimat Pere:

Te n'anares un dia qualsevol, a l'inici d'una primavera. Estaves aleshores entre amics, assaborint, de forma rutinària, uns escassos moments de lleguda. De cop descuit, deixant el joc sobre la taula, embarbussares quatre mots inconnexos que no venien a propòsit. L'hora de tots ja t'havia escomès; ningú no s'ho pensava: era molt mal de creure. D'altra manera, no t'haurien enduit a la clínica, ja que, en el fons, tu volies quedar. I així va ser, que, en el sanatori, repeties automàticament, amb tota claredat, el darrer pensament lúcid que t'havia romàs en la consciència: «No havíeu d'haver tocat res, no havíeu d'haver tocat res». Deies probablement una frase definitiva en el moment de la veritat que tu devies colombrar. Nosaltres no sabem, ni sabrem mai pentura, què volies dir-nos amb aquelles paraules.

Qui sospitava que ja no tornaries? Ten-ho per ben segur: no t'hauríem tocat. Tenies dret a esperar la mort a ca teva, enmig dels éssers estimats, en el poble de les teves ànsies, del qual has fet història. Sí, tanmateix, no va ser així, la culpa no fou teva ni de la família de l'atra gent ni de ningú. Tota la culpa va ser de la mort, que mai no ha entès de compromisos entre vius.

Quines misèries té la nostra vida! Precisament tu, l'amic universal, entossudit a quedar bé amb tothom, que vivies en olor de servei, a la volença dels teus compatricis, hagueres de fugir d'amagatons. Ni un adéu, ni un a reveure... Partires sense prendre comiat. Allò no era un fet d'en Mateales. Més ben dit: ja no eres en Mateales. Era només una carcassa semibuida en el preludi de la mort. La teva gent encara no ho sabia. Fins i tot els metges, que et feien proves i més proves, havien descartat les inquietuds més espantoses. Amb l'ajut de la medicina, confiaven que et recuperaries; ja concebíem algunes esperances. Però tu, només tu, repeties l'eterna cançó de l'enfadós: «Francisqueta, no havíeu d'haver tocat res». L'àngel de la mort et donà la raó. Comparegué ja ben entrat el dia, a la sorda, com un guerrer de peus alats. Va ser una lluita acarnissada, però breu. Ben aviat, la serenor de l'ànim se't reflectia bellament en el rostre. Esdevenies home de pau en una calma eterna. No era bo de creure ni d'encobeir. Mories jove: un estrany privilegi.

Un home no és més que un home, diu el refrany popular. És veritat això, però caldria precisar-ho. Ben mirat, un home mai no arriba a ser un home. És, com a màxim, una possibilitat incompleta, un projecte a mitjan camí. Mai no li vessa la mesura. Tu, que en toques les conseqüències, en podries donar testimoni. Les circumstàncies cruels de la vida et feren adult abans d'hora. No pogueres acabar els estudis, tot i el talent innat que posseïes. Eres bo per les matemàtiques, apte per a la música, engrescat per la literatura. Tot-hom sabia de la teva capacitat per al joc analític, sobretot pels escacs. En fores la revelació del I Campionat de Mallorca, que se celebrava a l'Hotel Jaume I, ja desaparegut. En una conjuntura propícia, on hauries pogut arribar?

I sense aquella pilotada estúpida que et danyaria la visió, hauries defensat probablement les colors del teu poble com a futbolista. Però d'antuvi, ja n'havies abdicat sense remei. La mort de cada un comença amb les primeres renúncies definitives, molt abans de la consumació final.

Però l'infortuni i la desgràcia no acovardeixen fàcilment els ardis. Els homes, fet i fet, són voluntats, i aquestes s'eduquen amb l'esforç permanent i amb la superació de les dificultats. Els diligents i coratjosos estiguéreu a punt, sempre a punt, ofertant el millor que teníeu a l'animació cultural i esportiva de la vostra gent. Amb el Club Recreativo y de Ajedrez, organitzàreu torneigs competitius, cicles de conferències i els primers balls de saló de la postguerra. Amb l'Artà, de futbol, féreu una història llarga i fructuosa, no sols

Pere Mateales Llinàs, fou molt més que un gran artesà de la pastisseria. Més que un president de futbol. Més que el precursor de la Capella Mallorquina. Aquest homenatge ens ho demostra a tots.

per la marxa de s'equip, sinó també per la remodelació del camp de ses Pesqueres: el terreny de joc, les instal·lacions annexes, la tribuna coberta. Persones i entitats us prestaren ajuda voluntàriament; però vosaltres, els amics de la colla, éreu a l'avantguarda, sempre a punt. I passàreu amb èxit les proves de la vida, les decepcions i els fracassos col·lectius. Les caigudes no us deixaren en terra ni us acoquinaren els descensos de categoria. Fins i tot, sabíeu començar de nou, partint de zero, per a construir un altre projecte sobre fonaments sòlids. Així, doncs, quan, per llei de vida i per problemes de salut partíreu a la reraguarda, havíeu deixat una obra digna de reconèixement i de continuïtat. Vetacif el premi, l'únic premi possible dels vostres afans.

Però l'home no treballa per a si mateix. Així, magistralment, ho expressà Vigili:

*Sic vos non vobis nidificatis aves,
sic vos non vobis vellera fertis oves,
sic vos non vobis mellificatis apes,*

A la foto, la seva vidua rebent el present de mans dels representants de l'acte, duit a terme gràcies a l'interès del més pròxims i la col·laboració de tot un poble

El seu fill, abraçat per en Jaume «Vela», un dels grans amics de son pare

sic vos non vobis fertis aratra boves.

En veritat, si fóra en benefici propi, els ocells no haurien fet el niu, ni llana les ovelles, ni les abelles mel; els bous s'afluixarien d'arrossegar l'arada. També vosaltres, Pere, heu contribuït honestament, sense egoïsme, en profit de la resta del poble.

Ara, molt més tranquil, havies reprès una afecció mig arraconada en la primera joventut. Recreàreu l'Orfeo Artanec, i això t'omplia els moments d'oci, et satisfesia les inquietuds i t'obria un camp de servei de què anaves feliç. Mans fentes no hi podies estar. I en aquestes, a mitjan camí de les il·lusions, et sorprengué la mort.

I vetací que, mort, has obtingut la darrera victòria. Has congregat la teva gent en l'escenari dels records: el Convent, ses Pesqueres, el temple parroquial. En aquest acte de clausura, animat per la Capella Mallorquina, hi són els éssers estimats: na Francisca, en Joan, en Bernat... i la gran legió de persones que tu consolidares com amics.

No sabem si pel lloc on estàs t'arriben noves de la terra. Potser la teva ànima es aquí present, en aquesta reunió, i ens podem comunicar amb tu, de pensament a pensament. El nostre missatge fóra aquest: confiam sempre amb tu. Segurament et mous en un àmbit desconegut i misteriós que hom en diu cel, «animant es cotarro», com deies, en el país secret, no gaire lluny d'aquest cel blau, i brindes als intel·lectuals lletraferits les lliçons del teu art i de la teva ciència, que es complement de la dels llibres, les lliçons de la metodologia que havies rebut de l'experiència.

Hi arribarem si a Déu plau, estimat Pere. Avui, però, ens aconhortam a reconèixer la teva victòria, la darrera victòria, i a dir-te, ben igual que a un rei: En Matemales és mort. Visca, doncs, per sempre en Matemales!

Joan Escanellas i Llinàs

Al cementiri es congregaren els més pròxims. Més que un darrer adéu, va ser una visita a l'amic, un rencontre d'amor fraternal amb la seva ànima

EN PINXO DE SON RECUIT

L'hem trobat enfascat amb sa lectura de sa competència.

-Ei! Tú que t'has passat a s'adversari?

-No, putes! Llegia notícies de sa Colònia. Ja saps que a mf Sa Colònia me duu venut! Posa que Don Gabriel Cañellas va anar a sopar a «El Pescador».

-Pardall! Això fou en es Juliol.

-No, idò, aquí ho posa en es mes de Març.

-Meam! deixa-m'ho veure.

-Meam si no parla de ses festes d'es «Gost».

-T'ho deia que va esser en s'estiu.

-Idò jo diria que no fa falta ser tan puntuals per donar ses notícies tan atrassades.

-No t'afiquis amb ningú. No mos ne faltaria d'altra!

-Amb voltros me tornaré aficar.

-Bé amb noltros sempre quedés bé!

-En lloc de periodistes sou perissologistes (alerta amic linotipista). Estic cansat de fullaca, de palla i de pampolatge. Heu de donar notícies.

-I quines?

-Ja heu dit que s'ha inaugurat sa pastisseria «ARTESANA» d'En Joan J. Ginard i d'En Torrens?

-Crec que sí!

-I parlant de pastisseria... Ja heu dit que En Pep Silva va de cap de llista d'es socialistes?

-No encara.

-Idò és ben hora de dir-ho! Així sa gent ja se'n fa càrrec.

-Què ambla malament?

-No, putes! Ja era hora que donàs sa cara. Tanmateix ell presumia de manejar es «cotarro» dins s'ombra. A defora falta gent.

-Pareix que ho dius amb una mica de reconcentrament, rancuniós.

-No té di que no, torracollons. Ans el contrari, que diria un clàsic. Jo seria es primer que el votaria si anàs per batle.

Col·loqui d'En Sarasate amb en Joan Peix i Es President Cañellas. ¿Què deu esser per això que no contesten a «lo» de sa Plaça?

-Que vol dir En Pere amb aquesta raó?

-Que sols surt per a fer d'escolanet d'amen. «Amb» una paraula que tenim assegurada s'escolania.

-Què te pareix?

-Que a sa pròxima legislatura podran fer lo que voldran es mestrets.

-Què creus que serà com Na Rosa o En Toni Maria?

-Pitjor!

-En a què ve això? En Pep és ben mal de tondre. És mal d'escloveiar!

-M'agradaria anar errat però aquest «muchacho» sense rels fondes dins la vila no sap d'on vé l'oratge històric-nazi dels que duen la doma. Serà una jugueta o joguina que diuen els normalitzadors.

-P'entura vas errat!

-Oj Alá! que deien es moros o que diu En Sadam Hussein.

-O ja saps qui guanyarà tu?

-No hi ha color. Vaig anar en es sopar d'ets independents de sa dependència. Fiet. No hi ha color!

-Què vols dir?

-Es socialistes com sempre, seran sa balança i en lloc d'aprofitar-se'n per aplicar es seu programa, se posaran es ruquet, agafaran sa bacina i a cantar l'ofici major de tres amb altar fumat.

-I que t'importa molt això?

-Homo! A un sempre li importa es seu origen. M'agradaria tornar a veure actuacions dins lo modern, com ses de Mestre Xisco Marin, o d'En Biel Boira, l'amo En Mateu Puríssim, En Joan Xamena i opositors de s'esperit d'En Colau Xina o En Pere Gil.

-Tu no les has coneguts.

-Però n'he sentit parlar. He llegit actes d'aquella Comissió Gestora i m'agradaria, no sa seva preparació. És seu esperit!

-Bé deixem'ho anar. Què has vist lo que diuen es cronistes municipals?

-He vist que envien es Batle a guardar tortugues.

-Això no està bé.

-Jo ja ho trobi!

-Per no contestar a una pregunta!

-Treu «ses preguntes». Per això on l'han de recomanar és per altres coses. Cercador de caragols, guardavies, caminer d'altre temps.

-Meam! M'has dit que anares en es sopar?

-Sí fiet.

-I com?

-Ah! Això és un secret. O te penses que no hi sé fer de submarí?

-El diantre ets.

-I que no t'hi cabi cap dubte.

-I què tal va anar es soparillo?

-Lo millor de tot va ser sa vedella. Per

HIDROLOGÍA SUBTERRÁNEA

Realizamos estudios de alumbramientos de aguas subterráneas.

(Zaoris) con mucha experiencia. Estudios geofísicos con ingenieros cualificados. Tramitación de permisos para perforaciones y elevación de aguas subterráneas. Personal técnico cualificado en nuestro gabinete técnico de ingeniería

(El agua es necesaria, búsquela hoy; no espere que no le dejen)

Para más informes:

Miguel Morey. C/. Pontarró, 33. ARTA (Mallorca)

cert, tenc una «bomba» que tu no saps.

-Quan jo te dic que ets el diantre en persona!

-Idò i bé, el menescal no els permeté matar-la al matadero.

-Què vols dir!

-La «mataren» no sé pas a on.

-Què no devia estar en condicions?

-Ca. No n'hi ha cap de mort! Degué ser cosa del menescal que és un poc volander.

-Meam. I la cosa turística que se componrà?

-Crec que sí. Tornarem quedar dins s'agònia però surarem.

-Tenc un pronòstic de ses eleccions locals.

-Mira t'he de dir que jo me'n fot d'es ball i d'es sonador. Guanyi qui guanyi me quedaré a lo mateix. Tu, a més si no guanyassin es mateixos me vols dir de què putes parlaríem? Avui estic content. He fet una mica llarg amb so vi.

-I a on eres?

-A Sos Sanxos. A sa torrada d'es caçadors. Hi ha hagut gros. No és que jo ho sigui caçador, ni m'agrada sa caçada, però en es pròxim número direm de què anava la cosa.

-Ha anat bé?

-Prims de barra no hi van. Tothom feia moure es queixals i ses rialles anaven a balquena.

-Au! idò. Fins es mes que ve.

-Que ja parlarem de tot. Ja sabrem qui són es de s'oposició, es d'es J. de M. es de Convergència.

-Jesús, fiet quin lio de lletres.

-I darrera cada lletra un polític que se prepara per a fer-mos sa punyeta.

-Salut i bona Pasqua!

-Salut i resistència per aguantar s'arruixada de polítics nous.

-Amen!

Qui sap a on mataren sa vaca? Prop d'una guarda de cabres com aquesta, amb un boc de director i guardà!

Torrada a Sos Sanxos. Es caçadors de filats arrenjaren ses caceres, caminois i colls. Es caçadors són més ecologistes que molts que presumeixen de verds.

Teléfono 58 90 12

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

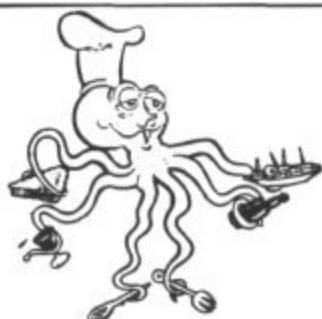
SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

BAR GRAN VÍA

ESPECIALIDAD EN:

- Tapas Variadas
- Pulpo Gallego
- Empanada Gallega
- Ribeiro

Ciutat, 35 - ARTÀ - Tel. 83 62 49

L'avantatge de quantrpassar la frontera dels 70 anys en plena eferescència mental i física, suposa que la salut fa costat i, no mancant salut, la persona escollida està llesta per donar aclariment de tots i cadascuns dels successos ocorreguts al llarg de set dècades. En aquest cas es troba En Miquel Ginard Dalmau, Pelat, el qual nasqué el dia 18 de juliol de 1918, al carrer de la Vinya, 23.

És fill de l'amo En Miquel Ginard Rosselló, Barraca, i de Margalida Dalmau Espinosa, Pelada. El bressol matern era propietat dels seus avis, Antoni Dalmau Servera i Margalida Alzamora Lliteras.

Fent pas a la vida, a l'edat de 31 anys maritava amb Na Catalina Garau Muntaner, Barbassa, el dia 24 de maig de 1950. Les Barbasses de sempre han vingut de raça; són unes femellarres. Els pares de Na Catalina eren l'amo En Llorenç Garau Sureda, des Verger, i madona Montserrat Muntaner Genovart, germana de la mare del taverner còsmic de la Colònia de Sant Pere, el Don Joan Mesquida Muntaner, creador dels camells fanyats d'esquena i bonyarruts de ventre, i de l'amo En Tomeu, sogre del caçavents artanenc, En Joan Lèu, Carter.

L'amo En Llorenç d'Es Verger, encara la Segona República no havia encalentida la cadira política, fou un dels tres signants de les famoses cartes adreçades als senyors de les possessions, perquè els missatges tinguessin tracte preferent i dormissin dins cambres orejades i a llits higiènics.

En Miquel Pelat just, just, s'aguantava d'empeus, quan son pare el se'n dugué a gratellar i memoritzar la gramàtica llivanyosa del col·legi de Ca'n Cristó, minifundi de l'Alqueria Vella.

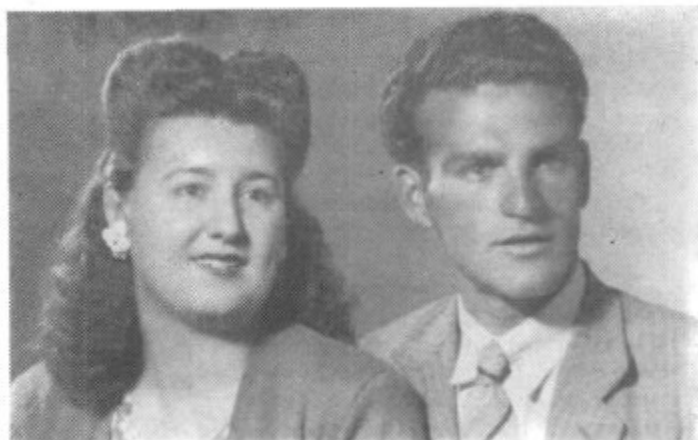
A penes amb cinc anys complits, rebé de mans dels Melindros el baptisme de la santa feina. El baptisteri fou l'olivar de Son Morey, aleshores ben farcit d'olives arbaquines, de cap de moix, artanencques, vidriades, bragades, etc. Per copinya i pitxeret, li daren un panerel·lo de verducs d'aladern i dues gospitalades de calamandri, per protegir-se les mans dels escàtils i espines que tan freqüents són en els ermassos camperols.

Colrat de sol i aire anà, cresquent. Una volta la barba li començava la repoblació del rostre, tastà els calls de la menestralia a la serradora de Ca Ses Melis, ubicada a l'antiga central elèctrica. Tot anava en roja, però de corbeu arrancasegat, perquè per devers els establiments de Sa Coma d'En Not, qui no dormia despert la feia magritxola de bon de veres, i a semblant oferiment famolenc, En Barraca i Na Pelada el tenien assumit.

Una matinada diumengera, l'amo En Tomeu Cursach els oferia amitar el seu llogaret de Xiclati. Una escornada de bou sull sobrà per cloure barrina, perquè en aquella època republicana, l'objectiu comú era omplir-se el gavatx de qualque cosa més que no fossin les bavarades tufoses de Ca'n Totsol, els embatols de Son Esmicolat i les crostes de grava del Coster des Badall.

Després, a l'any 39, En Miquel pagaria el deute amb la Pàtria i, un cop arraconada la garrera militar, mestre Mateu Julianet li donaria feina a la taulera del Pla de Sa Sínia.

A l'entremig, tingué oportunitat d'aprendre el que seria la professió definitiva: En Mateu Mangol havia de mester personal i En Miquel s'en-

Temps era llavors que Marta filava i esfilagassava trunyellades d'or.

rolà al seu tall de picapedrers. Finalment, treballant per a la societat Flaquer-Tous, arrebegaria les cines per gaudir el merescut descans com a pensionista, guanyat a cops de suor la gota verda durant 50 anys com a productor a compte d'altres.

«Ja ho vós, fillet, com són ses coses! Ara vaig sobrat de temps, jug a billar a Sa Tercera Edat, culeix a s'hortet des meu fill, tenc comoditats, quan de jove feia es arralf nit i dia per poder treure es carro des llot i viure a lo rinxorranxo. Saps que ha canviat la cosa! Què n'hi ha que es queixen? Cert, però jo no hi puc fer res. Tanmateix es queixar-se és una malura incurable. En es meu cas particular, jo no en tenc cap de motiu per queixar-me; visc a la xisclera i a veure-les venir. Tu fe-te'n càrrec: jo, de fadri, durant ses vetlades a ca s'al·lota, feia corda espurginera de dues cames, a deu cèntims sa braça, llatróns de cinc brins a duro es llatró, perquè es sou jornalera era magret i tenia que parar a que no n'escapàs ni una.

Estant el món així, un pic vaig romandre enravenat; mai m'haguera cregut la feta. Un senyor em feu una oferta insospitada. «Escolta, hauries de venir amb noltros a traginar contrabàndol. Seran trenta duros per viatge; no passis ànsia que tot està controlat». Tu mateix jutja. Jo en guanyava vint-i-vuit setmanals i, ¿què vols que et diga?, aquella xifra per a mi era més rodona que un cèrcol d'arengades. Temorenc com un colomí dins una gàbia de falcons, vaig prendre es demble de S'Heretat, allà, on es Veis Marins, no vulguis sebre com, perquè jo tampoc heu sé; me posaren un farcell de seixanta quilos damunt ets espatlons i, tira Blau! Des cap de tres hores d'aquí caig i aquí torn caure, arribarem a Es Pi Gros de N'Anyana. Sis papers de cinc drets dins sa butxaca, i a tocar mares s'ha dit.

Més endavant, tiràrem de dins es Cingle de N'Ali. Allò ho eren qui-notxades! Un vespre érem pocs homos; per lo tant, haviem de pujar tres «bultos» perhom a sa darrera cisterna. Buidàrem es niu des Cingle quan es sol torrava sa pell i es cuuro a es Bètol de sa Taquilleta. No te pots donar una idea de ses peripècies. Arribada sa fosca, agafàrem un sac de cafè entravessat a la funerala per sobre es clatell i s'espinada, fermat amb un venciell de per llarg a fi d'aguantar-lo amb s'ajuda des brassos i premsant sa corda fent capcer amb ses mans clavades a es front.

Recorregudes cinquanta passes, sac a terra, i a s'altre com un coet. Fent aquesta esquera partírem de Na Mulines a les deu de sa nit i arribàrem a destí sol trencat. Si a Es Coster de Sa Vaca ve prim de pujar-lo de buit, ara tu destraleja lo que suposava fer-ho amb sis arroves de pes mort amb tu a davall. Aquell empit pareixia un trespol de sabó fluix; tot era macada, i tanta de sort que sa paga va ser una colla de targetes de vint

Setanta anys sobre l'esquena? Set dècades de balquena.

duros.

Però sa verdadera tragèdia la vaig passar a Na Moma, una nit de fosca closa. Vatúa redell quina misèria! No hi vèiem de cap bolla. Allò no era fosca, sinó baixos de morques; i si esbarraves un peu, anaves a plorar a Roma maldament el Papa sestàs. Per uns instants, vaig veure la mort en prebres i el dimoni torrant camaïot, i això sabent que per sortir-ne condrèt de tal desgavell, sense negror era totalment impossible, ja que s'anillei té dos còmplices naturals, es silenci i sa foscúria.

Pensa que en aquella vesprada vingué En Miquel Pistola i quedà petrificat; tant, que no envestia ni per endavant ni per enrera. Mitjançant un xep a xep de serp, En Pistola reconegué que el martiri de Sant Sebastià, comparat amb lo que li esperava, era untar de saïm ses frontisses des corral del rei. Flastomant sa seva fesomia, En Pistola digué: «Me cag amb sa fosca i amb so qui ha apagat es llum. Que hi estan de malament es «cegos» sense vore-hi». «Xiiiit, calla que sobra claror!». «Idò, jo som mort». «Alerta que no endevinis».

Així com Déu mos donà entenent, surtírem de sa casa pes corral. «Mai més. Una i oli que En Pelat hi torni».

-«Pel que es veu, no en quedares gaire llépol».

-«Abans aplegaria llosques que tornar-hi».

-«I de la família, què trobes?».

-«Homo, una monada, sa barca familiar sura i es vent li bufa de popa. Des d'aquell dia 30 de juliol en el qual va néixer es meu fill Miquel, he pogut tancar ses retxilleres a sa finestra».

-«Has dit el dia del naixement, però de quin any?».

-«Disculpem. Era a l'any 1956. I vint-i-quatre anys més tard, el nou de març de 1980, rebria esponsalícis amb Na Maria Damiana Torres Domenge de «Casa Torres» i professora de F.P. El matrimoni m'ha donat dos néts com sa mel: Na Cristina i En Xavier.

Si el viure és salut, mig poble en té, perquè En Miquel Jaume (a. Pistola) en va repartir a portadores... I això que En Pistola, de quan el moment de la neixor, pareixia que anava capdret a La Trapa.

Actualment la parella es dedica al comerç de la indústria alimentària, tinguent el lloc comercial a Capdepera».

-«I del Golf Pèrsic, què penses?»

-«Què pens? Que de «golfos» en veig cada dia».

Sopar de gala a Ca'n Matemales. Es celebrava el triomf de la parella Miquel Pelat - Pere Matemales, guanyadora del torneig de dominó. Seguint de mestral a ponent, el ferrer Joan «Petaca» (avui en estat precari de salut), Maties Vives, Jaume d'Es Cabanells, Jaume Cabrer, Miquel «Pelat», Sebastià «Niu», Joan «Lèu», Agustí de «Ses Terres», e.p.d., Isabel «Mondòia» i la seva germana Francesca. Suposam que no gaire lluny de Na Francesca, hi hauria en Rafel «Beca». Suc, soi, sarau, disbauxa... Total: qui el se'n demà pagaria la llana seria el paper higiènic.

UN TRESOR ARTÍSTIC. DESCONEGUT, PERÒ DINS ARTÀ

Aquest món està atapat de fets curiosos. Si un foraviler, un estranger, un de fora poble i, fins i tot, una persona resident a Artà, ens demanàs si, endemés de les coses escrites i inscrites a les guies més o manco oficials, es pot veure qualche altra riquesa, restaríem gratant-nos el cap una estona, emprant un poquet més l'amabilitat, i acabariem dient: «Jo no sé res pus. Crec que amb la guia que duis, sabreu tot quant hi ha de bo dins Artà». I la nostra resposta seria ben sincera. I ens quedaríem ben tranquils. I, més d'una vegada, satisfets!

Passa, emperò, que un caramull de circumstàncies no han donat ni una micoia d'importància a coses que en tenen. En sentit religiós i artístic. Mentrestant, passen anys i mes anys. El tresor existeix, i gairebé ningú n'està enterat. Fins que arriba un dia vengurós. Però de la manera més senzilla del món. Començaré la contarella: un matrimoni de Ciutat (Pere Bonnín i Conxa Miró) arriba a Artà, una vegada més. Ell, sobretot ell, vol aclarir què ha passat amb una custòdia molt hermosa repeteix el Sr. Bonnín que encarregaren i varen rebre els Franciscans de la T.O.R. els del Convent de Sant Antoni de Pàdua. L'esmentat matrimoni es topa amb aquest pobre col·laborador de l'Artà. I quan el Sr. Pere Bonnín sent el nom de la nostra revista, li escapa: «som un dels primers subscriptors. L'esper cada mes amb il·lusió, encara que arribi tard massa vegades».

Després d'un canvi d'impressions (uns ciutadans i aquest pobre pagès), anam al convent dels Franciscans T.O.R. Allà, preguntes, respostes, i més preguntes. D'una banda i de l'altra. Després, es comença a obrir un armari. I s'hi troba la tan cercada custòdia eucarística. És la que mostram amb varies fotografies, fetes, redebé, pel Sr. Julio, del carrer de la Vinya, 25.

La contemplació de la susdita custòdia i

Josep Bonnín i Bonnín, tallador i encastador de l'artística Custòdia

les respostes que hem rebut del ja citat Pere Bonnín i Bonnín, assenyalen aquests detalls concrets:

1) Es tracta d'una peça de molt de valor (artístic i religiós), per molt que estigui amagada. ¿O precisament hi està per aquest motiu?

2) Es va fer a començament d'aquest segle: 1900-1902.

3) Les dates d'antigor tenen aquest fonament: l'encarregat de fer tot el complicat gravat i d'incrustar (o penjar) les pedres precioses o falses que es poren veure, encara, a la custòdia, fou el Sr. Josep Bonnín i Bonnín, de la Ciutat de Mallorca, i pare del qui ara cerca i dona noves de la meravellosa obra que comentam.

Custòdia, eminentment artística. Llegiu l'article adjunt.

4) El Sr. Pere Bonnín i Bonnín s'arrisca a donar com a temps en què fou feta la susdita custòdia els anys esmentats. Recorda molt

COTEX

FERRER VAQUER, S.L.

Suministro Cortinajes,
Uniformes
y Lencería Hostelería

C/ Parras, 90
Tels. 83 53 15 - 83 53 31
Fax 83 51 62

07570 ARTÀ (MALLORCA)

EN ARTÀ

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

Servicio Cajero Automático 24 horas.

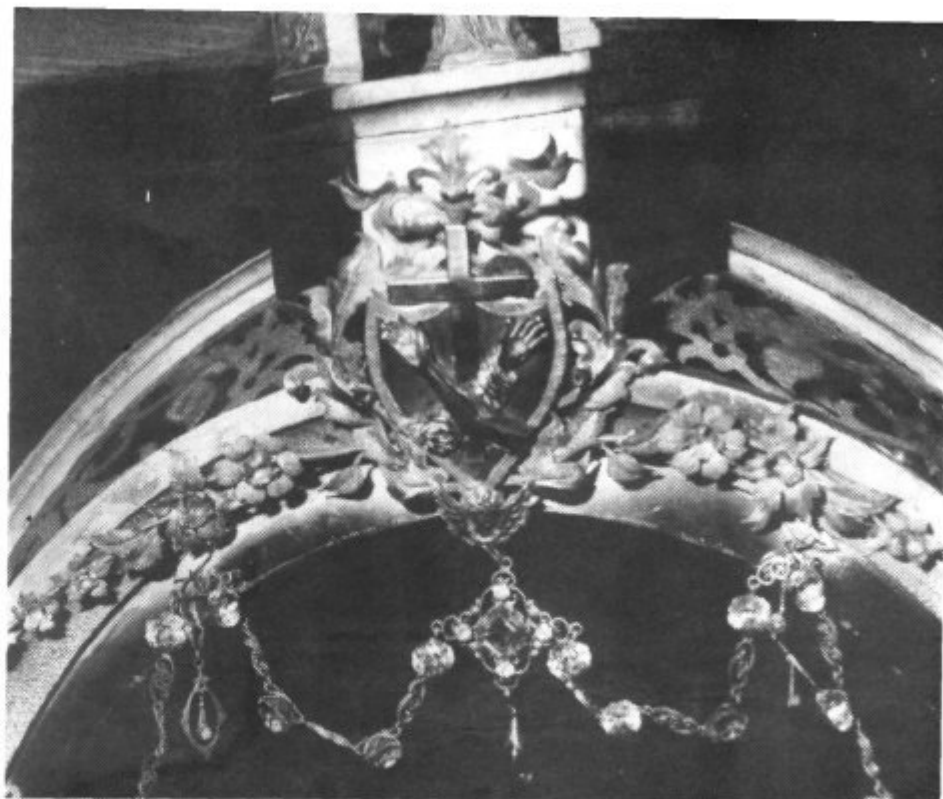
bé que son pare va començar a festejar l'artanenca Isabel Bonnín i Bonnín, precisament quan el nostre artista venia a passar temporades a Artà. Però, mirau per on, només hi venia per un motiu: fer feina a la custòdia que avui donam a conèixer. Més endavant, aquella Isabel Bonnín fou la mare del ciutadà que ha vingut a Artà demanant aclarícies sobre la custòdia que guarda l'església de Sant Antoni de Pàdua. És allò que ens comenta el Sr. Pere Bonnín: mon pare i ma mare es varen conèixer i es varen casar degut a la custòdia que havien encarregat els Franciscans de la T.O.R. d'Artà.

5) Tot el disseny de la custòdia és obra del padrí de fonts i oncle del ja citat Josep Bonnín i Bonnín: el Sr. Bernat Bonnín. Viví a Ciutat, segons tot quant veim a l'obra que recordam en aquest article, devia esser un artista magnífic.

6) La custòdia té aquestes mides: 2'15, d'alçària: 50 cms. d'amplària.

7) Observau bé el tallat de l'àngel de la part esquerra de la custòdia. I no deixeu d'admirar el conjunt de la pedreria.

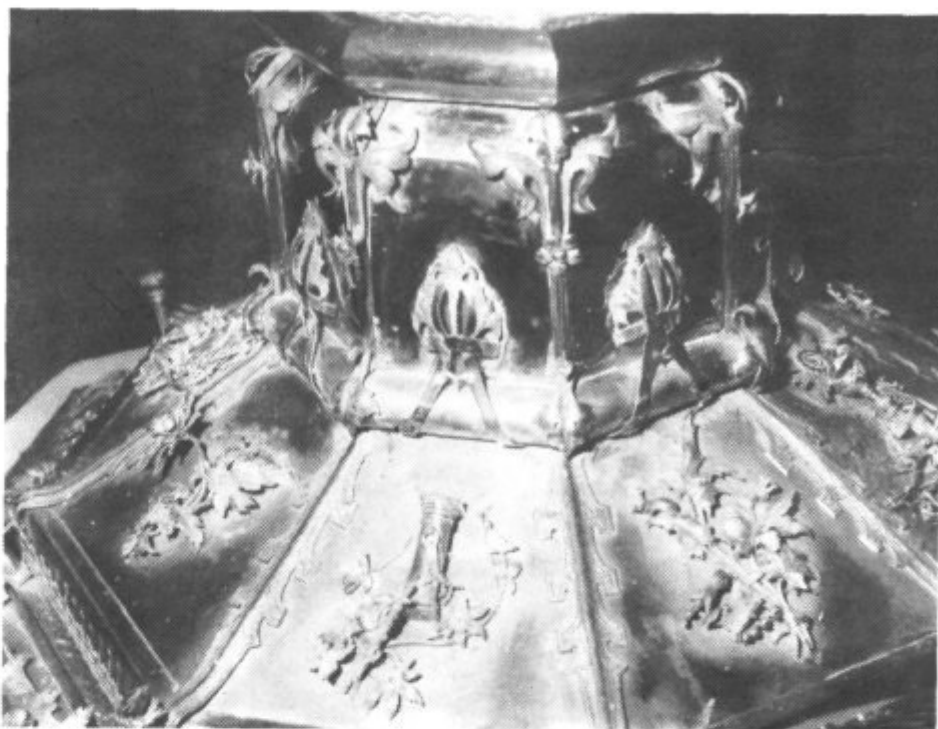
Pens, a l'hora de cloure aquest treball, que moltes de Catedrals del món pagarien

Alguns detalls de la part alta de la custòdia que ha merescut el reportatge adjunt. Observau l'escut franciscà, per exemple.

Vegeu el tallat, vertaderament artístic, d'un àngel de la custòdia de la que es parla a l'article adjunt.

Contemplau els admirables detalls que presenta a la base la custòdia que guarden els Franciscans T.O.R. del nostre poble.

**Fàbrica de Licors
Cerveses.**

Licors nacionals i estrangers

DES DE 1890

Especialitat en licors mallorquins:
PALO, HERBES DOLCES I SEQUES,
ANIS SEC «LA ESTRELLA DE ARTÀ»

Carrer 31 de Març. 11

Tels. 83 60 38 - 83 62 07
Fax 83 52 80 - ARTÀ

Pere Bonnín i Bonnín, fill de mare artanenca. Ens ha facilitat moltes de les dades d'aquest reportatge.

tot quant fos per tal de tenir una custòdia com la que acabam de veure i d'admirar.

ME/TU/JA

L'ENDAVALLAMENT D'ARTÀ

Valg tenir la sort grandiosa de rebre nombroses cartes del P. Rafel Ginard Bauçà, T.O.R. i Fill Adoptiu de la vila d'Artà (23-III-74).

Són comunicacions que m'han regalat estones llargues de goig. En llegesc una, i una altra..., més d'una vegada. guard tots aquests escrits com a records bellíssims i de profit.

Sembla que aquest número de març de l'ARTÀ sortirà a punt de viure la SETMANA SANTA. Són dies, pels seguidors de Jesús, de sentiments que s'arremolinen dins l'ànima cristiana: Calvari, enterrament, amargures, soledat, esperança i...resurrecció. Tot i tothom es tirarà al carrer, encara que sia per motius distints. I, una vegada més, anirem dels rams verds i de les paumes grogues del diumenge (DIUMENGE DELS RAMS, és clar) a la barrabassada del divendres. Sorpreses i retgirones a cada cantonada. I dins Artà, emocions religioses i artístiques. És per aquest motiu que posam dues planes amb el tema de L'ENDAVALLAMENT.

Moltes de les cartes a les quals m'he referit, no veuran mai per mal la llum. Ni prop fer-hi! Un sentit elemental de prudència m'ho fa veure així. Ara bé; n'hi ha una amb la qual faré l'excepció de la regla acostumada. Pens que s'ho mereix el poble d'Artà. Com també s'ho té ben guanyat el Director d'aquesta revista. Ha tingut la manya de sobre «empipar-me» un caramull de vegades, sempre suplicant-me que publiquem això que ara podreu llegir. No em queda més remei que copiar i, acte seguit, enviar a la impremta, l'esmentada carta. Bono, uns fragments d'ella. He tingut, per cert, els meus dubtes seriosos, però a la fi, m'he decidit.

Només deman a cada un dels nostres lectors que tengui molt en compte:

a) Quan el benamat P. Ginard Bauçà, a.c.s. m'escrivia, les darreres que tenia que fos publicada una de les cartes que m'enviava.

b) Veureu que empra un estil planer, del tot casolà. Així i tot, es tracta d'un escrit on sempre s'hi senten els batecs del cor d'un poeta magnífic. No oblideu, per favor, que la carta té un demble de carta amistosa, sense pretensions, i bastant segur escrita a la correguda.

He deixat de transcriure, ben aposta, les retxes que no interessin a ningú. Eren qüestions totalment particulars.

Sant Salvador, recinte custodi de la nit màgica del Divendres Sant

Indubtablement, l'estaüa de Crist prén vida. És la representació de la fe cristiana prenguent forma humana

d) Allò que escriu sobre la clerecia mallorquina era massa veritat encara (en línies generals) quan va signar la carta (abril 1973). Ara, gràcies a Déu, ja només és una mínima part (dels capellans, freres i monges) la que mereix una crítica objectiva com la que podreu llegir.

LA CARTA DEL P. GINARD BAUÇÀ

«Ara, per tenir amb vós un poc de conversa, vos contaré com va ésser l'Endavallament, anit passada, Divendres Sant, a Sant Salvador.

M'hi dugueren. Jo pels meus propis medis, no hi hauria pogut anar. Allà dalt, me tenien reservada una cadira.

Es féu a l'aire lliure, a l'esplanada de ponent, arrecerada per l'església i per la casa del donat. Damunt la tenassa o regruix del terror adossat a la murada, vistables per tothom, hi havia la imatge del Bon Jesús Crucificat a una creu, i a banda a banda, les creus rònegues dels altres dos ajusticiats.

De bon principi, solament la imatge del Bon Jesús estava il·luminada i se destacava damunt la fosca. Eren prop de les deu del vespre. Aquell Sant Crist, damunt un fons negre, feia pensar en el famós Sant Crist de Velázquez, que està també tot envoltat de negre, i així no hi ha cap cosa que distregui de la contemplació de Jesús Crucificat. Vós recordeu el Crist de Velázquez. O el de Salvador Dalí, tan anomenat, que està fet amb una tècnica, en quant al fons, quasi igual al Sant Crist de Velázquez. Idò, una cosa així.

Allà dalt, hi havia una gentada fora mida. ¿Massa gent i tot? Espessos com els cabells al cap i democràticament drets, hi havia bastant d'avalot abans de començar; però, llavors, durant la funció religiosa, hi hagué una edificat postura. I silenci. El públic, les cape-rutxes, els cantadors del drama o representació de l'Endavallament, pujaven per les voltes de la carretera, o més directament per l'esca-

L'Endavallament de Crist de la Creu, suau i a la vegada escarrufador, al so de la música celestial

lonada que va entre dues severes i elegantíssimes teringues de xiprers. Eren com dos rius de carn humana que desembocaven a l'esplanada de Sant Salvador

Encengueren la il·luminació: gas-oil amb cera, me pareix, posat dins recipients de terra cuita que guaitaven per entre els merlets del castell, i posaven una corona de llums a l'entorn del santuari. Allò va ésser com que posar ulls a la nit. A lo llarg de l'escala, a la torre de Sant Miquel i més avall del passadís intern que gira a l'entorn de les puntes dels merlets, hi havia la mateixa il·luminació. Aquelles glopades de foc, benivolgut amic, retorçudes i esqueixades per l'oratge, comunicaven un incessant moviment a l'escenari de l'Endavallament, i tot era una barreja d'ombres i clarors. El cel estava completament tapat de núvols i sense cap bri de lluna; a estones, plor no plor. Ja sabeu que el poble mallorquí diu que la Setmana Santa vol dur dol (núvols al cel) amb motiu de la Passió i Mort del Bon Jesús.

Hi hagué una lectura prèvia de l'Evangeli, referent a la Passió. (En castellà, naturalment.. Sé bé que això no vos és cap cosa nova. En general —vius, eh, que he escrit «en general»— la clerecia mallorquina no estima la nostra llengua. I té tan deformat aquest amor o sentiment natural a la llengua pròpia que la sol mirar amb rebuig, blasfemant d'allò que ignominiosament desconeix)

Després de la lectura, «Miserere» i «Stabat Mater», a veu...Escarrufava sentir, dins la immensa nit i enmig d'una quietud total, aquelles paraules terribles i belles de l'enorme poeta Jacopone di Todi: «Santa Mater, istud agas...» Per ventura, amb l'himne «Stabat Mater», solament s'hi pot comparar, en quant a la bellesa literària, la seqüència «Dies irae», peça sublim atribuïda a Tomàs de Celano (mirau per on, us he citat dos autors franciscans). No sé per què la susdita seqüència ha estat eliminada de l'ofici de difunts. Jo, de bon grat renunciaria a tot quant he escrit o pugui escriure per tal d'ésser l'autor d'aquestes dues meravelles de dos fills del Pare Sant Francesc. En el món hi ha poques coses millors. Quan jo sentia l'himne «Stabat Mater», tenia, allà, a Sant Salvador i davant el Bon Jesús posat en creu, i amb les Maries al peu de la creu, tenia, vos repetesc, els nervis crispats. I, tal volta llavors, se'm revelà com mai la incomparable bellesa d'aquest himne.

Soldats romans, amb robes lluentes i amb un casc que refulgia,

L'espectacle imposa, ja siguis creient o no. Gent d'arreu de Mallorca i també d'Europa acudeix any darrera any a veure-ho. Enguany no vos heu de perdre el pregó a càrrec de Miquel Mestre

passaven per l'ait passadís o voravia de la murada. Seguia la corona de foc i de fumassa a l'entorn de les murades de Sant Salvador.

Dos ermitans baixaren el Sant Crist de la Creu. El qui feia de Sant Joan, els ajudà agafant el Crist pels peus que, amb un llençol per davall les espatlles, fou davallat de la creu. El cel seguia fent cara de Divendres Sant. Dol rigorós.

S'organitza la davallada per l'escalinata de xiprers, il·luminada amb el mateix sistema o estil del castell. Al replà més alt de l'escala, devora el pi ver, dos recipients, més grossos que els altres, pel foc. Llums, al terradet del Santuari. Era d'un afecte fantàstic aquella cascada de gent artanenca i de gent externa fluint, escala avall, entre les erectes caperutxes dels xiprers, pels quals passava com una vibració humana i dolorosa. Cops secs i acompassats de tambors, i sons aguts de cornetes. La Dolorosa. El Sant Sepulcre.

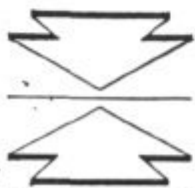
Al Bon Jesús mort el duen a enterrar a la parròquia. El porten quatre confreres de l'Endavallament. Van amb capa espanyola, a imitació (la capa) de la que vesteixen, a Pollença, els confreres de l'Endavallament, tal dia com el Divendres Sant.

Darrera la llitera amb el Bon Jesús mort, els altres confreres de l'Endavallament d'Artà. Van amb la corresponent capa espanyola i una atxa encesa. Unes banderoles negres per anar davant. Soldats romans o centurions. Escolania de la parròquia -i del Convent- amb els seus carapunats (caraputxes). Ermitans de l'Ermita de Betlem. Són els qui enterren el Bon Jesús mort, quan arriba a la parròquia. Per cert, vull pensar que recordau que la nostra església parroquial està situada a la mateixa pendent del Puig de Sant Salvador, a l'acabament de l'escala. La parròquia VA ESSER COM UN REBROLL DEL PUJOL.

Durant l'enterro del Bon Jesús, el chor parroquial va cantar el «Sepulto Domino», de Victoria. A través d'una música imitativa, a un li sembla sentir rodar la gran pedra a la boca o entrada del sepulcre de Jesucrist. «Volventes lapidem», etc.

Estimat i bon amic: Aquesta carta ja vos arribarà com a fruita fora de temps. Fou començada dia vint d'abril i, avui, ja som a dia (no s'entén la data). Dispensau-m'ho. Tot i que arribarà tardana, aixímateix la vos envii. I ja que no us puc oferir una cosa millor i més oportuna, preniu-ne la bona voluntat.»

P. Rafel Ginard Bauçà, T.O.R.

CENTRE DE RECONeixEMENT
METGE - PSICOLòGIC
ARTÀ

**certificats metges per
permís de conduir i
licència d'armes**

Avinguda Ferrocarril, 2, 1.er
(Damunt Bar Almudaina)
ARTÀ

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

MARIA ANTÒNIA SALVÀ, MESTRA DEL LLENGUATGE

V i darrer

Tal vegada la tercera característica que convé que tenguí tot mestre o tota mestra del llenguatge sigui, en certa manera, l'amenitat. L'amenitat suposa que allò que s'escriu resulti agradable per la majoria de lectors. Un escrit pesat, com si fos de plom, lo mateix que un article o un llibre avorrit, no ho dubteu, ben prest seran rebutjats per aquell que hagi tingut la dissort de provar de llegir-los. I encara que l'article o el llibre toquin un tema de cert interès, si la seva exposició esdevé cansada, ja l'hem feta! Es ben segur que el qui posà mà a ploma per escriure'ls va perdre, en bona part, el temps i la llavor. Els bons escriptors sempre han estat aquells que ha sabut agermanar un assumpte atraient (*fons*) amb una forma ben estojejada d'amenitat.

I ara ja topam, sense voler, amb el vell problema del fons i de la forma a la literatura.

No serem nosaltres, en aquest darrer article, els qui intentem esbrinar un assumpte tan complicat; però sí ens atrevirem a dir que, sobretot darrerament, s'ha menyspreat bastant la forma en molts, moltíssims escrits expressats en la nostra benivolguda llengua.

Tocant el problema només un poc damunt damunt podríem deixar caure que eliminar la forma de les coses casi sempre ens porta a una situació bastant desagradable. El fons i la forma per anar bé han de caminar units. Ja sabem que lo més important és el fons, la substància de les coses; sense això, la forma seria una fullaraca vana. Però la substància, sense un revestiment adequat, és com un aucell sense coa. I ja sabeu allò que diuen *sa coa fa s'auell*.

¿Què seria del Dant i de la Divina Comèdia si l'autor no hagués revestit l'argument de versos immillorables? ¿I què seria de les nostres *Rondaies* -que normalment foren contades d'una manera molt simple a Mn. Alcover- si aquest no les hagués endiumenjades amb una prosa viva i popular? I més encara: ¿Com podríem veure, i fins i tot tocar, aquestes mateixes *Rondaies* si no fos per la forma que les ha donat recentment el nostre gran escultor Pere Pujol?

Maria Antònia Salvà, com a bona representant de l'anomenada *Escola Mallorquina*, sempre parà esment en la vestimenta que posava als seus escrits, en prosa o en vers, sens oblidar naturalment que uns i altres tocassin un assumpte d'algun interès per als seus possibles lectors. Constatem tot seguit això que acabam de dir transcrivint un trosset del seu llibre de memòries *Entre el re-*

PAGESOS I POETES

Monument a la memòria de Maria Antònia Salvà (Llucmajor).

cord i l'enyorança on conta d'una manera senzilla i magistral com eren les toses al foravilla d'un temps, concretament a s'Allapassa:

Una de les tasques més alegres de l'any -diu- era la del tondre el bestiar de llana. S'esqueia pel mes d'abril, quan s'obren les primeres flors del ginjol (lliri blau), tan fines i perfumades. Venia un estol de tonedors d'ofici, armats cada un de llargues i ben esmolades tisores de tondre amb les anses prèviament forrades de llana, a fi no fer malbé ni bofegar els dits dels qui les havien de manejar. Entre els tonedors no mancava mai el sen Rafel, honorable d'aspecte, ni el sen Passarell de més edat encara. Amb ells venien els fills respectius i algun amic. Els missatges de la casa, sobretot els pastors, ajudaven també. Els qui no eren tan destres en l'art, tonien caps i coes, passant després l'animal als mestres que el despulaven del tot. I hala! gic-gic, davall la unida i compacta llana apareixia el cuïro de les ovelles, blanc com un glop de llet.

*Tonedors, toneu ran-ran,
que es paraire no se queix.
Sa llana que estima més
és sa de prop de sa carn.*

I seguia la tasca a l'ombra de les grans estores posades a modo d'envalada davant la boval on era reclòs el bestiar. D'allà els grossos vells estufats i rossos eren transportats en sàrries al quarto de la llana, on esperaven amuntats el dia de la venuda...

Dona Maria Antònia de S'Allapassa, tot i essent una gran escriptora, es va fixar, en general, més que en les coses grans i solemnes, en les coses petites, humils, fins i tot en un simple matís o detall d'aquestes mateixes coses. Això és una altra característica seva, reconeguda per tothom. Podríem dir emprant una paraula que avui és moda, que la nostra poetessa no tenia res de «trionfalista», ni prop fer-hi. Li plaïa una flor de card, una casa pagesa, una finestra antiga; o certes figuretes humanes, com de bet'em, que l'enrevoltaven amablement: la rústica padrina, la sirventa, les colidores, els pastors. Però malgrat això, i ta volta per això mateix, Maria Antònia Salvà, senzillament i tocant coses senzilles, se va elevar cap als cims d'un alt prestigi literari, de tal manera, que Josep Mª Llompart (*La Literatura Moderna a les Balears*, pàg. 137) la situa, dins l'escala de valors, immediatament després de Miquel Costa i de Joan Alcover.

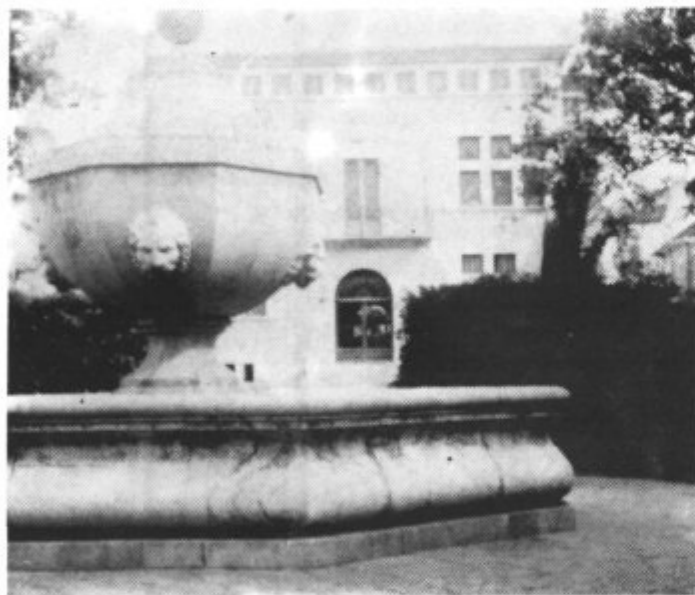
Al llarg de cinc articles hem parlat un poc de la «poetessa de Mallorca» amb l'intent de despertar la idea de que sien llegides les seves obres. Com hem insinuat, es tracta d'unes obres clares, diàfanes, sens complicació de cap casta. Són bones de llegir i, el que tal volta sia més interessant, bones de digerir. Creim sincerament que avui dia la seva lectura podria recomenar-se a alguns, com ho diria jo?, en pla de desintoxicació, talment com fan aquelles persones que mengen fruita i res més un dia a la setmana, per tal d'eliminar toxines. Després d'aquesta cura -diuen els qui l'han feta- se senten més lleugers, amb el cap més clar, amb la sang més neta, frescs com un cama-roja.

Ja sabem que això es tornar un poc als clàssics; però és que del clàssic no em podem fugir, vulguem no vulguem. Quan manco un s'ho pensa, se'ls troba voltant el primer cap de cantó. I sinó, fixau-vos en el camp de la música per exemple, en els nombrosos i bons concerts que s'organitzen sobre tot a l'estiu, i no precisament a base de música moderna o de crits de la nova cançó, sinó més bé amb partitures de Vivaldi, Bach, Beethoven, Mozart... tal com ho fèrem a Artà l'any passat i l'any 89, amb molt d'èxit de públic per cert. I això que passa en la música, passarà segurament en la literatura. No ho dubteu.

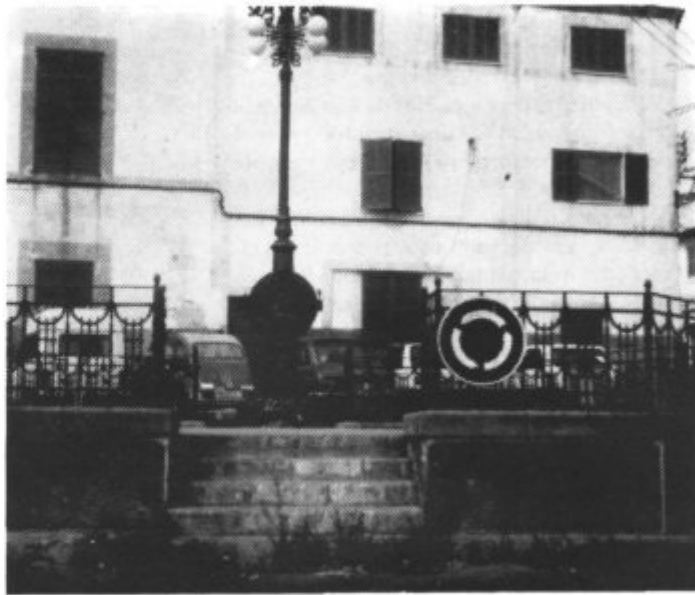
Sí, lector benivolgut: no hi ha temps que no torni

J. Sard.

VERGONYA CAVALLER, VERGONYA

Plens de l'Ajuntament

No s'estima el poble d'Artà

Pleno que contó con la asistencia de todos los concejales de la corporación.

Todos los puntos del día se votaron con unanimidad dando una sensación de armonía y responsabilidad por parte de todos los miembros del consistorio, dejando constancia de que cuando se debaten puntos de interés para el pueblo se olvidan rencillas de partidos y colaboran todos para el interés común.

La parte lastimera de este pleno, por el que solicitamos «vergonya», «cavaller» que la protagonizó, ocurrió en Ruegos y Preguntas.

El Sr. Alcalde adoptando una actitud despectiva y a nuestro entender no acorde con el cargo que ocupa, se negó a contestar a nin-

guna de las preguntas que quería formularle la oposición indicando que se le debían enunciar por escrito.

Al presentar el concejal Sr. Amorós, del CDS unas preguntas por escrito que tenían registro de entrada en el Ayuntamiento desde primeras horas de aquella mañana el alcalde contestó que por ser martes y, este día él lo dedica a la Cooperativa, no habría tenido tiempo de leerlas, dando la impresión de una excusa peregrina y sin fundamento y que, dichas preguntas son referentes a cuestiones formuladas en Agosto. (El mes de Agosto, Sr. Alcalde) del año pasado y siguen aún sin contestación.

Un alcalde que después de seis meses es capaz de decir en público, desde la presiden-

cia de una sesión que no ha tenido tiempo de leer, analizar y contestar a estas preguntas, teniendo en cuenta que está cobrando de las arcas municipales y del que se puede decir que es el alcalde que ha cobrado él solo más que todos los alcaldes de la historia de Artà juntos, debe tomar en consideración la disyuntiva de irse. No puede seguir engañando a nuestro pueblo.

Este equipo de cronistas después de ver, escuchar, analizar, opinar sobre su actuación y comprobar «in situ» su capacidad de reflejos le sugeriría se dedicara a la guarda de un pequeño rebaño de tortugas.

O... ¿tal vez también se le escaparían, directo e indolente Sr. Alcalde?

MOVIMENT NATURAL DE LA POBLACIÓ MES DE FEBRER

NAIXEMENTS

- 6-2-91. Antonio Sureda Carrió. Fill de Gabriel i Bárbara.
- 14-2-91. Josep-Antoni Llaneras Torrens. Fill de Pablo i Maria Magdalena.
- 15-2-91. Mónica Isabel Melis Willim. Fill de Martín i Maria Kirsten Elisabeth.
- 17-2-91. Carlos-Javier Serrano Antich. Fill de Carlos i Margarita de los Ángeles.
- 13-2-91. Laura Morillas Romero. Filla de Alfonso i Juana.
- 17-2-91. Francina Jaume Lliteras. Filla de Bartolomé i Francisca.
- 20-2-91. Aina Lahosa Fernández. Filla de Miguel i Pilar.

MATRIMONIS

- 2-2-91. Fernando Broncano Arroyo amb Margarita Sureda Vidal.
- 9-2-91. Andrés Esteva Font amb María Alzamora Riera.
- 16-2-91. Thomas-Michael Schultz amb Juana María Esteva Riera.
- 23-2-91. Cristóbal Torrens Mestre amb Antonia Morey Gelabert.

DEFUNCIONS

- 3-2-91. María Sancho Rosselló. C/ Caritat, 5. 94 anys.
- 3-2-91. Antonia Sansó Font. C/ Almudaina, 3. 81 anys.
- 6-2-91. Reyes Ferrera Bazo. C/ Apol.lo, 15. 79 anys.
- 8-2-91. Juana María Caldentey Andreu. C/ Santa Margalida, 16. 84 anys.
- 9-2-91. Jacinto Mayol Bisbal. C/ Quatre Cantons, 3. 78 anys.
- 16-2-91. Pedro Tous Lliteras. C/ Major, 12. 94 anys.
- 18-2-91. Margarita Carrió Pallicer. C/ Amadeo, 3. 89 anys.
- 20-2-91. Juan Lliteras Llabrés. C/ Pitxol, 8. 96 anys.
- 22-2-91. Rosa Flaquer Perelló. C/ Bonaire, 8. 89 anys.
- 24-2-91. Margarita Ginard Sard. C/ Pitxol, 17. 94 anys.
- 27-2-91. Bárbara Sureda Gomila. C/ Es Collet, 4. 98 anys.

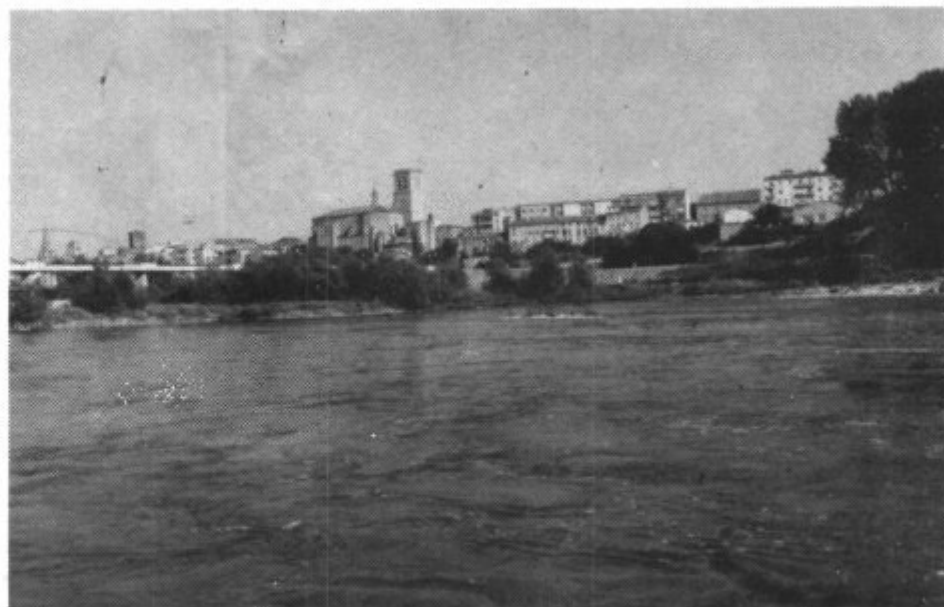
LA RIOJA EN EL CORAZON Y EN LOS OJOS

UN POCO DE HISTORIA

La Rioja es la comarca de España que forma parte de la depresión del Ebro y se extiende desde las estribaciones nortorientales del sistema Ibérico hasta el Ebro.

Presenta dos grandes sectores bien definidos, La Sierra, donde el Pico de San Lorenzo alcanza una altura máxima de 2262 m. y el Valle, que corresponde a la depresión del río y presenta un relieve suavemente ondulado recubierto de aluviones. En los puntos más elevados (Valdezcaray) se registran temperaturas frías y la pluviosidad es abundante en todo el territorio, principalmente en la Sierra, donde proliferan de forma muy general los bosques de hayas y robledales. La agricultura, muy desarrollada, constituye la principal riqueza de la comarca. Destacan los cultivos de cereales, patatas y, sobre todo la vid.

La zona conocida por la Rioja alta, es la gran señora de la zona vitivinícola, sus tierras ligeramente pardas y ricas en nutrientes y materia orgánica, es donde crecen los viñedos más apreciados de la Comunidad, dando caldos con estilo propio, cálidos, armoniosos, de textura aterciopelada y suave «bouquet».

Vista de Logroño desde la orilla del Ebro

La población riojana tiende a concentrarse. Los centros urbanos más importantes son: su capital Logroño, Haro, Calahorra, Santa Domingo de la Calzada y Alfaro. Luego les siguen Májera, Arnedo, Villabuena, Ekeiego etc....

LOGROÑO

La capital riojana está formada por una población censada de 84.500 habitantes, situada a orillas del Ebro, es el centro más importante de la Rioja y, por tanto un mercado agrícola de primer orden. Bodegas, tejidos, calzados, dulces, conservas... El emplazamiento originado se relaciona con la «Varia y la Iulobriga», romanas. Reconquistada en el 755, su posición en el camino de Santiago impulsó el desarrollo de la villa, que se vio favorecida por el establecimiento en sus inmediaciones de un burgo de comerciantes, y por la concesión de fueros por Alfonso VI. Cuenta con notables monumentos: iglesias de San Bartolomé, Santa María de la Redonda y Santa María del Palacio, así como el palacio barroco de Espartero.

Hablar de Logroño es hablar de gastronomía, de buena mesa, de buenos caldos, la calle del «Laurel» es el exponente más firme

del buen yantar. En ella se encuentra ubicado desde el más modesto figón hasta el más lujoso restaurante. Hay para todos los gustos, y en todos se come bien. Particularmente recomendando el bacalao a la riojana, los pimientos de piquillo rellenos de carne, pescado o marisco, las benditas chuletillas de lechazo, los callos en salsa picante, las judías pochas con codornices sin dejar de manar a ese vinillo «tempranillo» que es como un adolescente pagano y sin complejos que, en la mesa va con todo y con todos. O sea lo mismo le va la carne que el pescado.

UNA VISITA A SANTO DOMINGO DE LA CALZADA

Partiendo desde Logroño, nuestro cuartel general, Antonio Bruent y un servidor, atravesamos el Ebro por el Punete de Hierro y enlazamos inmediatamente con la Nacional 232. el opel Kadet pilotado por el experto compañero, nos traslada sin demora hasta Santo Domingo de la Calzada, obligada y reconfortante parada para los peregrinos jacobinos de siempre. En la villa encontramos mucho bullicio, y sus calles son muy concurridas de turistas en su mayor parte nacionales que, precisamente al preguntar a un gru-

Santo Domingo de la Calzada, con su Catedral

ALQUILER DE PELICULAS

INSTALACIONES ELECTRICAS
VENTA DE ELECTRODOMESTICOS
JAIME MESTRE PAYERAS
Carrer Ciutat. 46 • ARTÀ

TELYCO

FAX Y TELEFONOS

pito me contestan que están en ruta camino de Santiago.

Santo Domingo de la Calzada posee una magnífica catedral románico-gótica de finales del siglo XII en la que se halla el sepulcro del Santo que da nombre a la ciudad. Domingo de la Calzada, fue un santo varón muy emprendedor que construyó caminos, puentes y un hospital muy importante en la época (siglo XI) hoy Parador Nacional de Turismo y libro de ladrones a la comarca ayudando de este modo a los caminantes que en el peregrinaje se dirigían a Santiago de Compostela.

En la catedral, frente al mausoleo que conserva los restos del Santo, es posible ver un curioso «gallinero» en el que un gallo y una gallina vivos recuerdan uno de los milagros más cantados y divulgados por los juglares de todos los tiempos, en el que la «gallina cantó después de asada» para demostrar la inocencia de un joven peregrino que, por celos de una sirvienta de un mesón fue acusado injustamente de robo y ahorcado, resucitando después gracias a un milagro del Santo, al que imploró el padre del condenado. Actualmente este hecho o leyendo se ha convertido en una especie de talismán para atraer turistas a la ciudad. «Santo Domingo de la Calzada, donde la gallina cantó después

Paisaje de Haro con plantación de viñedos, al fondo la Sierra

de asada». Este es el chascarrillo de la voz popular.

HARO EN LA RUTA DEL VINO

Esta es la ruta del vino, que comienza en Fuenmayor, que sigue por cenicero, San Asensio, briones, Ollauri y Haro, la capital del vino de la Rioja. Centro Comercial y turístico de la Rioja Alta que, además de sus más famosas bodega, ofrece la noble arquitectura de su casco antiguo en forma de casonas y palacios renacentistas y platerescos del llamado barroco riojano.

Haro es ciudad regia de hombres fornidos y excelentes «gourmets», entre las casas de comidas que el visitante puede encontrar, personalmente me veo en la obligación de destacar una; «Casa Terete», mesón a la antigua usanza con horno de leña en su planta baja y comedor amplio con mesas corridas en la superior. La especialidad del cocinero mayor es el lechazo asado, al que sirven sin ningún tipo de guarnición, manjar sublime al paladar, y si a esta vianda la acompañamos con un buen vino de reserva entonces el ritual se convierte en gloria pura.

Haro tiene una población de 8.400 h. «harenses», al igual que Logroño, esta situada a orillas del Ebro. Además de sus palacios ya citados, destaca su hermosa Plaza Mayor bien surtida de tiendas de vinos, y la iglesia de Santo Tomás (s.XVI-XVII) con portada plateresca realizada por Felipe Vigarny.

Frente a la Catedral de Calahorra

CALAHORRA EN EL ADIOS

Calahorra es una ciudad que cuenta con una población de 16.400 h. calahorranos o calagurritanos. Situada en la Rioja Baja. Posee una industria conservera de cierta importancia y bodegas de vino. Es la Calagurris romana, donde los partidarios de Sertorio resistieron un largo y penoso asedio por parte de las tropas de Pompeyo. Es sede episcopal. Su catedral de estilo gótico es su monumento más característico. Esta situada a la vera del río Cidacos.

Su centro comercial, está muy bien estructurado con tiendas montadas con mucho gusto y buenos restaurantes que ofrecen al cliente calidad y precios no demasiado elevados.

Si nos adentramos por sus callejas cercanas a la Catedral, surgen sitios, se visitan lugares, cuyo encanto resulta difícil de precisar, y puede que la clave de su hechizo reside precisamente en esa capacidad para hacer perdurable en el viajero esa sensación de estar fuera de su momento habitual y de haber recuperado con una cierta plenitud la atmósfera de otra época. Esta es al menos la sensación con una cierta plenitud la atmósfera de otra época. Esta es al menos la sensación que me causó Calahorra y sus barrios. En definitiva, una pequeña ciudad para románticos y nostálgicos, digna de ser visitada.

Arturo Pomar
(Fotos: autor)

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

BAILLE

B.C.S. Taladoras y Segadoras

Per més informació: Cridar al Tel. 83 61 48

Massey-Ferguson. Tractores	
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLE	Empacadoras y Recolectoras y Sistemas de Riego
ZAZURA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motocultores
CAVARR	Pulverizadores
CASPARDO	Barra de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peladoras de Almendras
BRUN	Abradoras

NOTAS SUDAMERICANAS

Hace un par de meses, lamentamos profundamente nuestro retraso en cuanto a la publicación de este escueto reportaje, Gabriel Ferrer, (a. Garrova) y Sra. volvieron a volar hacia tierras sudamericanas. Esta vez, hacia Perú, Colombia, Venezuela y Bogotá.

En el Perú, tuvo el placer de entrevistarse con un personaje muy particular, un nativo de la tribu de los Colorados. El mismo Gabriel recoge la esencia de esta entrevista en el texto que a continuación tendrán el placer de leer nuestros lectores.

Grupo de colombófilos peruanos, que recibieron calurosamente a nuestro compañero Gabriel. Hay que ver el prestigio que ha conseguido, nuestro compañero, en el mundo de la Colombófila.

Instantánea tomada en el Palacio del Gobierno de Lima (Perú). Las columnas y demás mármoles fueron importados de España en tiempos del conquistador Francisco Pizarro. Columnas y techos ostentaban, suntuosamente, oro incrustado.

Observen, también, las dos sillas donde el Presidente de la Nación recibe a diplomáticos y altos cargos junto a sus cartas credenciales.

Después de recorrer un largo camino por campos sembrados de bananos, a lo lejos, en la parte oriental del país ecuatorial, ya metidos en la Amazonia y cerca de las fronteras de Colombia y Perú, llegamos a unos campos petrolíferos custodiados por el ejército de las pequeñas incursiones de los indios «Jibaros», también llamados «reductores de cabezas». Cerca de estos pozos, habitan también los indios «Colorados», un poco más civilizados que sus hermanos «Jibaros».

Todos conocen nuestro idioma. También llama la atención su cuidado por la higiene y por su aspecto físico, de ahí su afición por los pinceles. Se pintan su cuerpo mediante sustancias vegetales extraídas de las cortezas de los árboles. Su piel es tratada de antemano con una capa de achicote, para después trazarse unas delicadas líneas horizontales en las piernas, brazos, troncos, cara, etc... simulando el lomo de un tigre se cortan la cabellera en forma de círculo hasta la mitad de la frente, y tratan el cabello con una pasta compuesta de leche de sani y achicote. Del cabello restante, forman un casco protector para la lluvia. Cubren su desnudez pintándose cuidadosamente con un pincel hecho de plumas de pájaros. Las mujeres exhiben impúdi-

Un fin de año
"A la française"
Entre
Amigos

Menú "Henri IV"

- BARQUETTES EN SAUCE BECHAMELLE
(Papas rellenas con una crema de salsa blanca)
- POULE AU POT
(Pollo a la olla cocinado en su jugo con papas y queso blanco)
- POMME AU FOUR
(Manzana cocida y dorada al horno)
- REFresco DE FRUTAS NATURALES
- CAFE O TE
Máximo 10 personas

Precio por persona
L/ 4'500,000 *

Menú «Réveillon de Noël», al cual Vds. podrían acceder por la módica suma de 16 millones de intis. Fíjense en el detalle de «mínimo cinco personas». No pueden ni imaginarse la «millonada» gastada por Gabriel en tierras peruanas. No se escandalizen. Al cambio, la cantidad es irrisoria.

Aguacay, miembro perteneciente a la tribu de los «Colorados». Amable, pacífico y de lo más civilizado. Muy diferente a sus convecinos «Jibaros» o «reductores de cabeza», las cuales prensan y reducen mediante un arcaico sistema de piedras incandescentes.

Silla del conquistador Francisco Pizarro. Pieza monumental a la que muy pocos visitantes del Perú, incluso la inmensa mayoría de la población peruana, tienen acceso. Gabriel y su esposa, accedieron a Palacio gracias a su amigo colombófilo Carlos Cruz, hijo del Secretario de Estado.

camente sus pechos desnudos. Su único vestuario consiste en una manta de rayas que les cubre desde la cintura hasta las rodillas.

Aguacay, nuestro amigo, afirma tener cuatro esposas. Su jefe, Acahuamac era su nombre, tiene muchísimas más. Es costumbre de la región, el ofrecer una de sus mujeres, a elección del invitado. Gracias a Dias, nuestro amigo se ahorró tan honroso ofrecimiento. Sí, nos enseñó una frase singular cuyo significado es «hacer el amor»: «ñuca casto muna».

Ellos no necesitan trabajar. La tierra les da todo cuanto necesitan para vivir: yuca, bananas, mandioca, papas y camote.

Nos preguntaron, quiénes vivimos mejor, si ellos o nosotros.

Difícil elección, ¿no les parece?

Gabriel Ferrer

Gabriel y su esposa visitaron por primera vez el mítico y extraordinario Macchu Picchu, situado a una altitud de 2.300 m., en las laderas orientales de los Andes. Antes de subir a tal altitud, les aconsejaron masticar hojas de coca. Aun así, los mareos y dolores de cabeza se hicieron latentes.

¡¡VISÍTENOS!!

**AUTOS
ESCANELLAS**

EXPOSICIÓN Y VENTA

Carrer Argentina, 31 - Telèfon 83 61 15 - ARTÀ

SERVICIO OFICIAL

EL EXTRAÑO TESTAMENTO

Tanto a don Tofolet como a don Marçal se les veía muy nerviosos, no dejaban de mirarse continuamente sin atreverse a abrir la boca. Boira sentado en un rincón del despacho se despierta de su letargo con un quejido de dolor, cuando la faria que se ha consumido sola, le abrasa el entredós del índice y el medio.

-¡Coño!... Esto se avisa.

Las palabras del sargento pronunciadas en voz alta y en tono de mala leche devolvieron por un instante la realidad perdida a los dos hermanos que, sentados frente a la mesa del comisario Castell sudaban copiosamente.

-Y bien, ¿en que puedo servirles?- preguntó el policía, mientras cargaba la pipa con la parsimonia característica del que no tiene ninguna prisa.

Tras unos largos minutos de silencio y balbuceos, don Tofolet con los ojos fijos en el parquet de la habitación al fin dijo:

-Verá usted señor comisario, se trata de mi padre, mejor dicho de nuestro padre...

-Pero... si mal no recuerdo vuestro padre murió hace escasos días-interrumpió Castell poniendo cara de asombro.

-Y así es señor comisario, pero lo que vengo a explicarles viene de antes, de cuando aún andaba entre los vivos, y en este feo asunto anda metido el crápula de nuestro hermano menor. ¿Verdad Marçal?

Marçal, hombre de pelo rojizo zanahoria y ojillos pequeños un poco estrábicos asintió varias veces con la cabeza, a la primera se notaba que el punto fuerte de aquellas dos almas gemelas no era precisamente el diálogo.

Sonó el antiguo reloj de pared, se hizo una pequeña pausa, Boira bostezó con largueza, y Castell tomando las riendas de la conversación, preguntó al que llevaba por decirlo de alguna manera la voz cantante en el asunto.

-¿Y en que lio se ha metido esta vez «Rafalet»?

-En una estafa, señor comisario. Tenemos la certeza de que «en Rafalet» nos ha tomado el pelo y el dinero de la manera más descarada.

-Vuestro hermano «en Rafalet» siempre tuvo fama de mujeriego y jugador -apuntó sonriente el comisario Castell- pero ladrón...

-Todo empezó en la notaría, -prosiguió don Tofolet- cuando se conoció el testamento de nuestro padre y sus extrafalarias cláusulas impuestas para poder heredar.

-En este asunto -dijo el comisario- reconozco que don Mariano era persona introvertida y coñona, nunca se sabía a ciencia cierta cuando hablaba en broma o en serio.

Pero, siga, siga con el relato...

Don Tofolet desvió la mirada hacia su hermano que seguía sin abrir boca, se encogió vagamente de hombros y prosiguió con la explicación de los hechos.

-La última voluntad de nuestro padre fue una caprichada en forma de «quinientas mil pesetas por barba» que tuvimos que depositar en su ataúd en el mismo momento de ser enterrado. Allí, frente al notario y testigos, quien no cumpliera quedaba desheredado en el acto.

-Y bien -dijo Castell- mientras se guardaba la pipa en un bolsillo del chaleco. Pero... ¿Que tiene que ver vuestro hermano con todo esto? ¿Acaso no cumplió con lo estipulado?

-Esto es lo que no sabemos a ciencia cierta, señor comisario.

-¿Y que explicación tienen ustedes?... Creo recordar que me hablaban de una estafa. ¿O no?

-La explicación es de una sencillez aplastante -dijo don Marçal- tomando el relevo en la charla a su hermano que se había quedado sin voz seguramente por el esfuerzo realizado.

En el cementerio, al pie mismo de la sepultura, cuando íbamos a cerrar el ataúd, en el último minuto, se presentó todo apresurado «en Rafalet» y allí, delante de todo el mundo, retiró de la caja los dos fajos de billetes de quinientas mil pesetas y en su lugar depositó un cheque de un millón y medio. Lo siento -dijo- pero en estos momentos no dispongo de efectivo.

Dichas estas palabras desapareció del mapa, y desde entonces no hemos vuelto a saber más de él.

-¿Y el cheque?- preguntó sorprendido Castell.

-Lo extendió a nombre de nuestro padre, de esta manera no hay forma de poderlo cobrar o saber si es bueno.

-¿Que han hecho con él?

-Sigue en la sepultura.

-Y el notario, ¿que dice?

-El señor notario y su equipo de abogados, opinan que, mientras no se demuestre la falsedad del cheque no hay delito.

-Y usted, ¿que piensa de este embrollo señor comisario?

-Lo mismo que los abogados y el señor notario.

-¡Conclusión!...

-¡No hay delito!

Desde la oscuridad del rincón de la comisaría, se dejó oír la voz gruesa y cascada del sargento Boira que decía...

-«Un bon pardal està fet aquest puta d'en Rafalet».

La tarde declinaba con rapidez hacia la raya de poniente, un vientecillo frío, amenazante de lluvia, se dejó sentir con fuerza, Artà parecía dormido, el movimiento en sus calles en aquellas horas era completamente nulo.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO

VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

Ctra. Santa Margarita, 57 - Teléfono 83 66 35
ARTÀ

II PARTE DE RESPUESTAS A UN CUESTIONARIO

En esta segunda parte, el autor relata parte de su vida y acontecimientos históricos destacables.

Nos ruega que añadamos un saludo especial para sus amigos Joan Colom y Tomeu Regalat, a quienes, difícilmente, podría olvidar.

Y para completar el cuestionario, mi «curriculum» personal y familiar. Mis trabajos antes de ingresar en filas fueron sólo preparatorios, convirtiéndose en estables después de mi licenciamiento, a medida que era conocida mi competencia como contable. Realizaba esos trabajos en varias empresas a la vez, en fábricas de calzado, panaderías, mutualidades, etc. siendo mi labor apreciada y bien retribuida. Alternaba esas tareas rentables haciendo poesías y trabajos literarios gratuitos, en bodas y otros acontecimientos. En la Lotería Nacional de Navidad del año 1935, me vi favorecido con participación de dos pesetas en el gordo, nº 25.888, percibiendo la suma de quince mil pesetas, que me permitieron adquirir la casa donde habito y atender con más decoro las necesidades familiares.

Me casé el 19 de marzo de 1931, naciendo de mi unión con Francisca Plovins Bagur cuatro hijas: Antonia, Esperanza, Amadora y Petra, restando únicamente soltera la última; soy abuelo de siete nietos y bisabuelo de cuatro biznietos adorables, que endulzan mis años postreros; pasando las horas satisfecho por gozar de buena salud a mis casi 87 años ya que nací el 11 de octubre de 1903.

La última vez que fui a Artà para pasar allí ocho días, vivía solamente mi hermana única, Antonia, mi madrastra y mi hermanastro Jaime Esteve Sard, ya que mi padre había fallecido en 1957 y mi visita fue en julio de 1971. El amigo y condiscípulo José Bisbal Bisbal, ayudante del notario y que hacía las veces de tal, me llevó con su coche, varias tardes a Cala Ratjada y Son Servera, donde pude constatar la labor realizada con vistas al turismo. Quedé sorprendido ante el auge hotelero, informándome José que todo lo reluciente que yo veía no era oro precisamente; poco tiempo después, yo recibía en Ciudadela el óbito de su esposa, mi también amiga Margarita Torres Carrió y posteriormente el suyo propio. Otra tarde, el amigo Bartolomé Amorós Fons nos llevó a Rafael Casellas «Pansacola» y a mí a las cercanías de Alcudia, quedando admirado por los numerosos hoteles edificadas, finalizando la excursión con una

Pedro Esteva Sancho

cena en la Torre de Cañamel. Actualmente sólo vive en mi pueblo natal, en cuanto a condiscípulo conocido, el gran amigo de siempre: Juan Gili Sancho (a. Colom), que a sus 85 años conserva un vigor nada corriente, y es feliz con sus dos hijos Pedro y Juan, nietos y biznietos, viviendo una ancianidad serena y plácida con el recuerdo tranquilo de su esposa, que emprendió el viaje sin retorno hace unos años. Viven también sus hermanos María y Pedro que también fue condiscípulo mío.

Y, como colofón, quiero añadir que en todo momento he recordado con nostalgia al pueblecito que fue mi cuna, en cuyo camposanto reposan mis abuelos y mis padres, como también mi querida hermana Antonia, a los cuales tanto quedé debiendo.

La alegría del premio navideño se vio ensombrecida por el Movimiento Nacional o por la guerra civil de 1936-39, si queremos llamarla con más propiedad. Enemistada con Mallorca, al triunfar en Menorca la rebelión de los sargentos, Ciudadela sufrió un par de incursiones aéreas que, si no ocasionaron víctimas, sembraron el temor en sus moradores, hasta que el ocho de febrero de 1939, próximo ya el final de la contienda, las fuerzas armadas del sector ciudadano se adueñaron del puesto de mando militar y tomaron posiciones para oponerse al avance republicano, comandado por el jefe Jaime Palou Massanet, nacido en nuestro Artà, que fue fusilado al no poder huir con las otras autoridades, amparadas por un acuerdo con el emisario franquista Conde de San Luís.

La guerra civil fue más funesta, en cuanto a represión y muertos se refiere, que cualquier otra contienda, porque las luchas fratricidas son las más enconadas y el rencor produce estragos cuando empieza y cuando termina, como en Menorca y en las demás zonas que quedaron adscritas al gobierno de la República.

Como consecuencia de mi militancia en quehaceres públicos durante la guerra, para atender a mi familia de esposa y cuatro hijas, la mayor de las cuales sólo contaba algo más de seis años al finalizar aquella, fui objeto de más de cuatro años de reclusión en distintas cárceles isleñas y en la Modelo de Barcelona, de la que salí en libertad condicional en mayo de 1943, yendo al mes siguiente a Artà para recoger a mi primogénita Antonia, de diez años ya, que mis padres habían acogido en su hogar. Olvidaba consignar que fui sargento, desde 1938.

En la actualidad vivo con mi esposa y nuestra hija menor, evocando los tiempos que fueron amables solamente, en paz con todos y conmigo mismo, sin remordimientos de conciencia, porque «es plácido el sueño de la conciencia tranquila».

Jardineria, Disseny

Manteniment i

Venda de Plantes

Joan Llabata Morey

Plaça Conqueridor, nº 8
Tel. 88 52 44

07570 ARTÀ
(Mallorca)

MONTAJES SERVERA SOLUCIONES CON GARANTIA PUERTAS BASCULANTES

MANUALES, AUTOMÁTICAS O CON MANDO A DISTANCIA
CON MACHIMEMBRADO DE MADERA DE
NORTE - TEKA - CHAPA PEGASO
MONTADAS EN SU GARAJE CONSTRUCCIÓN
PIDANOS PRESUPUESTO

C/ Pep Not, 59 - ARTA - Tel. 83 61 31

RESUMEN DE LAS CLASIFICACIONES DEL C.D. AVANCE

CATEGORIA BENJAMINES

2-2-91, Avance 3 - S'Horta 1
9-2-91, Escolar 0 - Avance 4
16-2-91, Barracar 1 - Avance 2
23-2-91, Avance 7 - Felanitx 1
2-3-91, Santanyí 0 - Avance 9
9-3-91, Avance 6 - S. Servera 0
Porto Cristo, 1 - Avance, 0

CATEGORIA INFANTILES

2-2-91, Avance - Felanitx (suspendido por lluvias)
9-2-91, S'Horta 3 - Avance 7
16-2-91, Avance 12 - Santanyí 0
23-2-91, Avance 4 - Felanitx 2 (*)
2-3-91 Manacor 0 - Avance 4
9-3-91, Porreras 0 - Avance 1
Avance, 4 - Margaritense, 0
(*)Encuentro que fue suspendido por lluvia el día 2-2-91.

CADETES

Montuñi, 2 - Avance, 0

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

Vía Mallorca, 36 - Tels. 56 37 48 y 56 52 67

CALA RATJADA

Perruqueria
UNISEX
tractament d'UVA
Obert cada dia
manco els
dilluns

USCHI I BEL

C/. Gran Vía de la Constitució, 64 (Cantó Jaume III)
Tel. 83 63 82 - ARTA

Pintura — Acabados de Madera en

general

PG

Interior
Exterior

Esmaltes - Tintes - Barnices - Lacas

C/. D. Hernán Cortés, 3
Tel. 56 21 31 - 83 59 88 - ARTÀ

Ferretería
Pascual

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 83 63 92
ARTA - Mallorca

Ferretería **SAN LORENZO**

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS • COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

Nadal, el capitán del C.D. Artá se recupera y empieza con ligeros ejercicios. Esperamos que pronto vista nuestros colores.

Damià, problemas en una rodilla

Julià, también en el dique seco

P. Mestre con posible operación de rodilla

CA'S CONCOS, 1 ARTA, 1

Partido dominado de punta a punta con el C.D. Artá, que tuvo muchas ocasiones de marcar. Incluso falló un penalti, al final tuvo que conformarse con un empate el gol de Grillo.

ARTÁ, 4 SANT JORDI, 3

De poder ser una goleada a favor del equipo local al final se sufrió por el resultado, por el C.D. Artá golearon: 2 Xupi, Grillo y Cursach.

PTO. POLLENSA, 1 ARTA, 0

El equipo artanense tuvo controlado el partido durante 85 minutos, y un despiste de la barrera en el lanzamiento de una falta les costó un punto. En este partido. El místico del Artá G. Danús incluyó a dos juveniles B. Cursach y P. Domenge, según los que presenciaron el encuentro tuvieron una destacada actuación, sobretodo P. Domenge que dicen fue el mejor hombre sobre el terreno de juego.

Animo chavales, nuestra enhorabuena.

Xupi, un veterano de fina técnica que vuelve a estar en forma

El Artá parece mantener una buena línea, es uno de los equipos de 1ª Regional que más puntos ha conseguido en esta 2ª vuelta y si tenemos en cuenta las dificultades que cada domingo tiene el místico para conjuntar el equipo debido a las múltiples lesiones creemos que la cosa no va del todo mal.

Ahora mismo, el equipo parece una enfermería, Damià, Mestre, Piris, Julià, Nadal, Martí que sufrieron lesiones de gravedad, están en el dique seco, mucho nos tememos que para Martí y Julià se haya terminado la temporada. Los otros se van recuperando gracias al Dr. Mestre, de Clínic Artá, que con sus conocimientos, su avanzada técnica y su amor al deporte está haciendo milagros.

Lesionados de menor importancia, Arrom, Jordi y S. Massanet.

Desde aquí les deseamos a todos una pronta recuperación.

Sureda, Ramon, Cursach, Domenge, cinco juveniles que el año que viene pasarán a engrosar la plantilla del C.D. Artá.

HÍPICAS

LADINO V.X., ya acampa por tierras de Alemania

El pasado día 15 de febrero y en los locales de Na Batlessa, se celebró una junta general extraordinaria del Club Hípic Artà, en la cual se procedió a la elección de un nuevo Presidente, tras la dimisión de Bernardo Escanellas.

Después de una democrática votación, resultó elegido Antonio Lliteras Ferragut, persona muy conocida por la afición hípica y con la suficiente experiencia, para asumir dicha presidencia.

Antonio Lliteras, había sido presidente en otras ocasiones, del año 86 hasta el 26 de febrero del 88, fecha que fue reelegido hasta el 21 de abril del 89, día que cedió la presidencia a Bernardo Escanellas Llinás.

El día 22 de febrero, el presidente presentó la nueva directiva a los demás socios, quedando de la siguiente forma:

Presidente.- Antonio Lliteras Ferragut.

Vice-Presidente.- Sebastián Esteve Ferragut.

Secretario.- Nadal Ferriol Ferriol.

Vice-secretario.- Juan José Cladera González.

Tesorero.- Miguel Sard Suñer.

Vocales.- José Fuster Servera, Antonio Vaquer Srueda, Damián Ginard Amorós, Antonio Artigues Suñer y Julian Sureda Grau en representación de la modalidad al galope.

Como cada año, en estos meses nacen los primeros productos y se cubren las madres, para que den a luz el próximo año. Siempre hemos tenido buenas yeguas reproductoras, como lo han demostrado sus hijos convirtiéndose en campeones, pues, este año tenemos mejores sementales con los caballos QUICK LUI d'es Pou des Rafal, JAUNE EL BLEU de Sa Corbaia y NAPOLITAIN de la sección de sementales de Manacor.

Aunque en el mes de febrero, se hayan suspendido dos reuniones hípicas en Manacor, por causas meteorológicas, la participación artanense ha sido notoria, con debut de la potra RAIA y las reapariciones de JOYA BOIS y PANYORA que consiguió dos victorias consecutivas.

Día 10 de febrero, el potro RIGOLETTO ganó su carrera a 1'26'3 y el día 23 hizo 2º a 1'27'5. El mismo día, dos trotones de Artà protagonizaron una emotiva carrera, ocupando las dos primeras plazas, siendo la victoria a favor de TORNADE OF FRANCE a 1'23'9 y OSMAN a 1'24'4, entró en 2ª posición.

La yegua LOÇANA, consiguió la victoria a 1'29'3 en Manacor el día 16, tras ella llegó MORELLET, clasificándose en 2ª posición a 1'29'5.

ANTONIO LLITERAS FERRAGUT, elegido Presidente del Club Hípic Artà

Los demás trotones artanenses, que han conseguido clasificarse en las primeras posiciones, fueron MERAVELLA a 1'29'8, RUMBA a 1'31'6, N'ARTA a 1'34'7, QUILT DE BELLEVUE a las 1'20'5, RIGOLETTO a 1'27'5 y MAIKA DE EGO a 1'31'2.

En Son Pardo, el día 24 el potro RIGGI, bajó su propio récord con el buen tiempo invertido de 1'24, debemos señalar que este potro en esta carrera daba la abs: la distancia de 120 metros a los de la cabeza de esta prueba.

Fotos: Revista TROT
Tomeu Femenías Sard

¡No pudo ser! El pasado sábado el C.D. Avance en categoría benjamines perdió por 1-0 en Porto Cristo, se daba la nota de que en caso de ganar se proclamaba campeón de su grupo. Todavía quedan otras oportunidades, con un solo punto ya es campeón, este equipo no había perdido ni un solo punto, por tanto casi seguro será campeón, nuestra enhorabuena a la directiva del C.D. Avance, a su entrenador Sr. Alba y como no a todos los muchachos que componen esta plantilla ¡Animo chavales!

NOTAS DE FÚTBOL.

Ha sido seleccionado el portero Bisbal del Avance para la Selección Balear, en la preselección fueron llamados también, M. Genovard y P. Barbón causando también una gran impre-

sión. Nuestra felicitación a estos niños y como no también a sus padres.

El terreno de juego de «Ses Pesqueres» está impracticable, hay una cantidad de polvo impresionante.

Sugerimos que alguien del Ayuntamiento se preocupen de regar el campo, es una vergüenza, sabemos que miembros de la directiva lo han pedido.

Recuerde Sr. Alcalde que las elecciones, están a la vuelta de la esquina.

El pasado viernes fue inaugurada la pastelería «Artesana» dirigida por nuestros amigos J. Ginard y J. Torrens. Les deseamos prosperidad, en este nuevo negocio.

Damos escuetamente la noticia en el próximo número ampliaremos el acontecimiento.

CAVALLISTES

Avui anam de cavalls

No és una foto antiga, però sí una foto per a la història.

Va pels cinc anys que dispararen es flax, i asseguts d'esquerra a dreta podem veure-hi: Antoni Amorós «DE SA FONT CALENTA» propietari aleshores d'ESTIVALIA.

Antoni Esteva Negre «DE SES TERRES» que de casta li ve amo i senyor d'ARONITA P.

En Sebastià Esteva Ferragut «DE SES TERRES» que tenia a BELLINO L.

Segueix EN SAROL o Joan Massanet Bauzà propietari de CETONIA i ATENEA.

Devora ell es nostro col·laborador Tomeu Femenías Sard, «D'ALGAIDA» que és un puntal de l'Artà per la serietat de sa seva informació hípica.

En Monserrat Santandreu «DE SA TORRE» un cavallista de tota la vida i pot ser es més «veterano» d'Artà. Antoni Vaquer Sureda «RAI» que juntament amb Damià Camunyes (Ginard) eren propietaris de sa quadra «SA CORBAIA»

Asseguts en es tibulets de sa barra d'es Bar, Mateu Ferrer «MARE» industrial d'es ram d'es vidriers, afeccionat a s'hípica i gran col·laborador. Guillem Fuster Servera «RANXER» junt amb es seu germà Pep que han navegat sempre dins ses aigües d'es poltres i

que enguany amb «RIGOLETTO» tenen un candidat pel gran Premi Nacional. S'Hipòdrom de Son Catiu està ubicat a una finca propietat de sa seva família.

Jaume Mestre Payeras «METXO» industrial d'electrònica, un altre brusquer d'es trot disposat a col·laborar sempre que sigui necessari.

Antoni Ginard «DE S'AUMETA» sempre hi ha hagut trotons a ca seva. Podem destacar CETONIA, ATENEA, JUNITA, etc., etc.

Es qui mos donen s'espalla, just és que vos parlem d'ells perquè representen s'experiència i sa veterania.

Antoni Servera «RUMBANTE», Miquel Santandreu «DE SA TORRE», propietari que fou de MOTIN i n'OQUINESTEL, entre d'altres.

I per fi Antoni Suñer Grau «D'ES PONT» que va esser l'amo de «PORTUGUESA» que tan bona descendència ha deixat dins sa nostra comunitat com són UNITA, C. UNITA, ZETA, LADINA V.X., etc.

Com veis una foto per a la història ja que per ella es sabrà per quines cinc centes quan pareixia que es progrés se n'havia de dur es cavalls de la pagesia, homes com aquest feren que fossin conservades ses velles cabòries d'es trot, un esport elegant i senyorívol com l'esperit dels tertulians que animaren aquesta tertúlia, plena de projectes i accions de la vella vila artanenca.

Reportajes

Foto Video

BODAS - COMUNIONES - BAUTIZOS

ARTICULOS FOTOGRAFICOS

C/. Vinya, 25 - Tel. 83 53 34

ARTÀ (Mallorca)

FERRER AMENGUAL SA

FABRICA DE MOSAICOS Y PIEDRA ARTIFICIAL
ALMACEN DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN

Fábrica, Almacén y Oficina: C/. Ramón Llull, 9 y 11
Tel. 83 61 79 - Fax 83 61 76 - ARTÀ (Mallorca)
Almacén y Tienda: C/ Velasco, 38 - Tel. 56 33 45
CALA RATJADA

COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

DIA DE LES ILLES BALEARS

“Valldemossa, 1991”

ACTES COMMEMORATIUS

MARÇ

DIA 1

a les 22'00 h.

Concert de l'Orquestra Simfònica de
le Illes Balears,
al Teatre Principal de Palma.

Director: Luis Remartínez

Solistes: Andreu Riera, piano.

Luis M. Corroa, violoncel.

Obres de: Mozart i Schubert.

DIA 30

a les 22'00 h.

TEATRE REGIONAL

Representació de la comèdia “El Marquès de sa
Rabassa” al Teatre Principal de Palma.

DIA 3

a les 11'00 h.

Missa solemne presidida per l'Excm. i Rvdm.
Sr. Bisbe de Mallorca, a l'Església parroquial de
Sant Bartomeu de Valldemossa.

a les 12'00 h.

Acte institucional i lliurament de les medalles d'Or
de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears
al senyors Josep Coll Bardolet i Bernat Julià Rosselló,
que tindrà lloc al Palau del Rei Sanxo de Valldemossa.

a les 12'45 h.

Visita de les Autoritats al recinte on hi haurà instal·lats
els “stands” dels ajuntaments.

a les 16'00 h.

Mostra folklòrica a la plaça de Cartoixa.

ABRIL

TEATRE REGIONAL

Representació de la comèdia:
“El Marquès de sa Rabassa”.

Dies 1 al 7, al Teatre Principal de Palma.

Dies 12, 13 i 14, al Teatre Principal de Maó.

Dies 19, 20 i 21, al Teatre Es Born de Ciutadella.

Dies 26, 27 i 28, a l'Auditori de Cas Serres
d'Eivissa.

DIA 21

Trobada de Cases Regionals al recinte d'IFEBAL al
Polígon de Llevant de Palma.